BEDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Dumineca 27)

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de *Dumineca* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Tërgul Inuluĭ Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

r. 146.—Anul LXIII. Brașov, Dumineca 2 (15) Iulie. 1900.

Nou guvern în România.

In tótă tăcerea și într'un timp ȋnd mai puțin se aștepta, la înceutul vacanțelor de vară, s'a petrecut cercurile diriguitóre din România n eveniment de mare importanță. a făcut adecă o înțelegere definitivă și deplină asupra fusiunei séu concentrării tuturor grupurilor onservatóre și a representărei lor guvern printr'un cabinet nou, ce ste în ajun de a-se compune.

Incă din Aprilie anul trecut, ând s'a produs crisa în urma demiiunei cabinetului Sturdza, s'a tracat de cestiunea conlucrării grupului onstituțional séu junimist, condus le d-l Petre C... cu vechii conservatorĭ și de at... încóce a fost de repețite-orĭ vo... s'a tractat chiar lespre acéstă ...lucrare și fusiune cu ramura cea ...înĕră a partidului conservator. Dér până acum, fiă dintr'o causă, fiă dntr'alta, nu s'a putut dobêndi în privința acésta nicĭ un resultat favorabil.

Ceea-ce nu s'a putut face în timp de un an și două lunĭ, a succes acum, în urma tratărilor, ce s'au reluat dela reîtórcerea regelui Carol din Sigmaringen încóce, tratărĭ, ce s'au făcut așa dicênd sub ochii capului statului. Cele două organe competente, „Timpul" și „Constituționalul", semnaléză deja în numerii lor de astă ... înțelegerea între conservatorĭ și co...tuționalĭ (juniiștĭ) și ambele as...ră, că acum rĕmas numai ca S... nu sĕ aviseze în ce privesce alcătuirea nou ... cabinet, în care vor fi representate cele două ramurĭ conservatóre.

Tot mai mult se acreditéză scirea, á actualul ministru-președinte va rĕmâné șef al partidului conservator reunit, ér în locul lui va lua preedința consiliulu de miniștri d-l etre Carp. Se fac multe combinaunĭ despre modul formării noului abinet. Noi însĕne vom mărgini a nregistra de-ocamdată numai scirea e-o aduce „La Roumanie", organ rances al guvernului, că d-l G. Gr. antacuzino a fost primit erĭ de Majestatea Sa Regele la palatul din inaia și i-a presentat demisiunea abinetului, ca să facă astfel posilă noua formaiune, ce are sĕ urmeze pe basa ințelegerei stabilite în rma apelului, ce l'a făcut numitul reședinte al cabinetului junimiștilor, scopul viitórei lor conlucrărĭ la uvernarea țĕrii

Se asigură că la grăbirea acesei soluțiunĭ, care se aștepta numai tómnă, a contribuit nu în puțină ĕsură gréua ituațiune economică financiară, c o străbate încă țéra, tótă ameliorarea, ce a adus'o reolta bună din anul acesta.

Concentrarea forțelor conservaóre va ușura, credem, resolvarea relei probleme, ce i a impus'o guernului gréua situațiune causată de risa economica și financiară.

In sensul acesta se esprimă și rganele de publicitate amintite. Timpul" dice, că desideratul fusiuei între conservatorĭ și constituionalĭ era vechiu și constant și că dată fusiunea făcută, e și drept i natural, ca tóte forțele partidului întregit sĕ colaboreze la opera de îndreptare a relelor și de regenerare a țĕrii. Er „Constituționalul" dice, că scopul a fost de a întregi partidul și de a scóte din cooperațiunea tuturor forța necesară conducerei statului în aceste împrejurărĭ esceptional de grele.

Organul guvernului unguresc „Pester Lloyd" se ocupă și el în numĕrul cel mai nou de acésta schimbare în guvernul României. Nu se se póte însĕ conteni a face și din acésta, ér mai ales din venirea la cârmă a d-lui Petre Carp capital pentru politica ce o urmăresce guvernul unguresc față cu noi Românii de aicĭ. Susține adecă, că d-l Carp ar fi sfătuit pe Românii ardelenĭ în totdéuna de a-se alătura la partida liberală a dietei ungare.

Nouĕ nu ne este cunoscut, că d-l Carp, ca distins bărbat de stat ce este, sĕ se fi amestecat vr'odată în modul acesta, fiă și numai cu sfatul, în cestiunea atitudinei nóstre politice dinăuntru, ci tocmai din contră scim, că încă de pe când făcea parte din ministeriul Lascar Catargiu, s'a pronunțat în contra orĭ-cărui amestec de felul acesta în luptele nóstre de aicĭ.

Este în orĭ-ce cas fórte urît din partea oficioșilor și guvernamentalilor ungurĭ, că umblă sĕ esploateze noul eveniment din România — prin care s'a oblit din nou d-lui Carp calea de a ajunge la cârmă — într'un mod atât de necuviincios, pentru politica unguréscă.

După-ce și în Budapesta se susține principiul de neamestec, ce înțeles póte avé acel compliment nepoftit, ce voesce sĕ-l facă organul lui Max Falk d lui Petre Carp privitor la părerile, ce le-ar avé asupra atitudinei politice a Românilor de dincóce?

Jubileul de 50 de anĭ
al gimnasiului român din Brașov.

Cele dintâiŭ patru dile ale sĕptĕmânei acesteia au fost destinate pentru serbările școlare, ce s'au arangiat cu ocasiunea jubileului de 50 de anĭ dela înființarea gimnasiului român din Brașov.

Decursul acestor frumóse serbărĭ îl schițăm mai jos pe scurt și pentru cetitorii noștri de Dumineca și dăm loc aicĭ discursului festiv, ținut de directorul gimnasiului jubilar după deschiderea solemnelă a festivitățiĭ din diua de St.-Petru, de către președintele Eforiei, d-l protopop V. *Voina*, precum și vorbirei ținute de representantul I. P. S. Sale Metropolitului Ioan Mețianu.

Discurs festiv
rostit la jubileul de 50 de anĭ

al gimnasiului gr. or. român din Brașov de directorul sĕu **VIRGIL ONIȚIU** (în diua de 29 Iunie 1900.)

Ilustră adunare!

O profundă emoțiune cuprinde sufletul meu în aceste momente de sĕrbătóre. Mulțimea ilustră a distinșilor óspeți, veșmêntul de verdeță al bĕtrânelor zidurĭ, acordurile solemne ale musicei festivale, solemnitatea întipărită în fețele tuturor, bucuria cea fără seamĕn a sufletelor nóstre, un trecut mândru de 50 de anĭ, gloria atâtor ilustri ai neamului nostru, al căror nume rĕsare adĭ strălucind din negura vremilor, ce au apus: — și tu, un biet muritor, ce-țĭ trecĭ dilele de pe adĭ pe mâne, unde vei găsì cuvêntul cel adevĕrat, care sĕ tălmăcéscă și sĕ preamărescă atâta sĕrbătóre și un astfel de trecut?!

Căcĭ e mare sĕrbătórea nóstră și plin de gloriă trecutul, ce 'l preamărim.

Nu cunosc esemplu în istoria nóstră culturală, ca o instituțiune sĕ fi fost în acel grad creațiunea obștei, fructul muncii și sudorii națieĭ, ca gimnasiul nostru. Nu fundațiunea *unui* mecenat, nu dania *câtor-va* entusiaștĭ a înălțat acest palat al sciinței, Domnilor, ci contribuirile bănescĭ, ajutórele materiale și conlucrarea fisică manuală a *tuturor* Românilor din Brașov și jur l'au înălțat ca pe un templu *comun*, sacrat prin jertfa comună a tuturor.

Fie-care cărămidă din aceste zidurĭ ne reamintesce câte un suflet, care a jertfit pentru înălțarea lor.

De aceea institutul acesta a fost și este cel mai scump avut comun al Românilor din Brașov, el a fost și este lumina ochilor lor. De câte-orĭ norĭ negri l'au amenințat din vr'o parte, fiorĭ de ghiață cuprindeau sufletul tuturor Românilor din Brașov și téma pentru sorțile școlei alunga din planul prim orĭ-ce alte grijĭ și preocupațiunĭ. Tot așa de câte-orĭ aceste școle au avut o di festivă, bucuria lor a fost bucuria obștéscă a Românilor din acest colț de țéră.

Cum însĕ numele și însemnătatea școlelor a trecut departe peste marginile acestui colț de țéră, ele au ajuns a fi proprietatea neamului întreg românesc, care cu inimă caldă le urmăresce în calea lor de propășire.

Etă de ce este mare sĕrbătórea nóstră.

Ea este mare, pentru-că este sĕrbătórea obștei românescĭ, ea este mare, pentru-că însemnéză eternisarea primei etape de 50 de anĭ în munca desinteresată și plină de jertfe, sĕvêrșită aci pentru ridicarea neamului nostru! Ea este mare, pentru-că în succesele și în gloria acestor 50 de anĭ trecuțĭ noi vedem zălogul și garanța sutelor viitóre de anĭ.

Și decă mĕ întreb acum, care este trecutul, pe care 'l sĕrbătorim? Care este gloria acestor 50 de anĭ împliniți? In ce vedem și simțim noi garanța, că viitorul nostru de acum este asigurat? — voiu cerca sĕ rĕspund în cele următóre.

*

Gimnasiul nostru, Domnilor, s'a născut din entusiasmul idealist al unei generații cu inimă ferbinte pentru interesele marĭ obștescĭ. Insuflețirea ideală a adunat cărămidile acestui palat, văpaia inimelor desinteresate le-a durat în zidurĭ puternice, ér gândul înălțat al întemeietorilor și ziditorilor a rĕmas plutind ca un spirit etern de-asupra școlelor, designându-le pe vecĭ calea singur mântuitóre: *Litteris et virtuti!*

Anul 1850 și 1851 este acela, în care se pun basele solide pentru gimnasiul și școlele nóstre centrale de adĭ.

In anul 1850 își dau mâna frățéscă cele 2 parochii mai însemnate din Brașov: parochia Sfului Nicolae din Scheiŭ și parochia Bisericii Sftei Adormirĭ din Cetatea Brașovului, pentru-ca idealul, pe care-l aveau în suflet și pe care singuraticĭ și despărțiți nu-l puteau realisa, sĕ-l pună în ființă umĕr la umĕr, mână în mână, într'un gând și într'un suflet.

Voința și gândul comun al celor două parochii se pecetluesce în clasicul *Legămênt*, scris și iscălit de Representanții ambelor parochii proprietare a nouĕlor școle centrale în diua de 1 Septemvre 1851.

Acest *Legămênt* este acea Magna Charta, căreĭ școlele nóstre 'șĭ mulțumesc ființa, crescerea și mărirea de adĭ.

*

Și decă 'mĭ întețesc privirea căutând a străbate prin vremurĭ până la acel timp clasic de muncă desinteresată, însuflețire ideală și frățéscă unire, — din umbra vremilor trecute îmĭ rĕsare înaintea ochilor figura nobilă a înfăpăiatului Popasu, îl vĕd, cum alérgă fără preget, plin de puterea sufletului sĕu entusiast, îndemnând la jertfă pe credincioșĭ pentru idealul, ce i-a rĕsărit în gândul lui iubitor de neam; îmĭ pare că-i aud glasul lui metalic rĕsunând în tóte unghiurile Brașovului: „Sĕ zidim Ierusalimul românesc!"

Glasul lui Popasu nu fù glasul celui ce strigă în pustiă.

Era în diua de 14 Septemvre a anului 1851, când după amédĭ la 3 óre o grupă de entusiaștĭ românĭ din societatea cea mai bună apucară în mână sapa și hârlețul și sub conducerea bĕtrânului Vasile Lacea, cu conlucrarea unei cete de fruntașĭ, între carĭ și nemuritorul George Barițiu, au săpat prima brazdă în Groverĭ, pentru aședarea fundamentului acestor școle.

Trei dile în urmă, în 17 Septemvre v. 1851, marele Andreiŭ Șaguna pune petra fundamentală a edificiului gimnasial cu o pompă bisericéscă mare. Miile de credincioșĭ varsă lacrimĭ de bucurie ascultând cuvintele inspirate de duh sfânt ale adoratului Archiereu, care dicea: „Directorul și profesorii ... sĕ crescă și sĕ învețe pe elevii gimnasiului nostru în duhul sfintei înțelepciunĭ, în duhul credinței ... în duhul nădejdii și al dragostei creștinescĭ".

Glasul sfințit întră în temeliile zidurilor și de-atuncĭ până adĭ neîncetat îl audim, neîncetat îl urmăm!

Temelii astfel săpate și astfel sfințite, Domnilor, nu sunt menite a se surpa!

Măreț și mândru se înalță în perspectiva istoriă a acestor școle figura nemuritorului nostru archiereu Șaguna.

Pas de pas îl vedem, cum urmăresce mișcarea Românilor din Brașov, cum îi îndémnă cu cuvinte și cu fapte vii, cum îi însuflețesce cu binecuvêntarea sa archieréscă, cum îi cercetéză în persónă tot mai ades, cum se bucură alăturea cu ei.

In Ianuarie 1856 gimnasiul mic de 4 clase își capĕtă după multă așteptare dreptul de publicitate. Publicarea actului preaînalt se face la ordinul lui Șaguna în tóte bisericile române din Brașov și în tóte se rostesce de-odată câte o predică de câte un profesor, căcĭ Șaguna voia, ca credincioșii sĕ înțelégă rostul acelui act important și astfel sĕ generaliseze bucuria, ce cuprinsese inima lui caldă de archiereu român.

Și alăturea și în urmele acestor doi gigantĭ spiritualĭ, a nemuritorilor Ioan Popasu și Andreiu Șaguna, se înroléză o cétă mare de nobili, entusiaștĭ și distinșĭ luptătorĭ, carĭ prin jertfele lor bănescĭ pun temelii sigure școlelor. Ioan Iuga de Bacia, Dumitru Oțoțoiu, Vasilie Lacea, George Ioan, Bucur Popp, Ioan Pantasi, Nicolae Măciucă, Nicolae Teclu, Rudolf și Christea Orghidan, étă numele celor mai distinși din acéstă mândră pleiadă, carĭ avênd în fruntea lor cele două parochii proprietare ale școlelor, au jertfit mii și mii pentru idealul falnic al visurilor lor, pentru școla, ce 'șĭ serbéză adĭ semicentenarul sĕu.

In toiul unei astfel de însufleţirĭ, care a născut atâtea modele de adevĕrată vîrtute, gimnasiul mic de 4 clase începe a se completa şi la anul 1866 marele Andreiŭ are fericirea de a conduce în persónă primul esamen de maturitate al gimnasiului mare de 8 clase. . . . .

Intemeietorii nobilĭ şi susţinĕtorii desinteresaţĭ şi zeloşĭ ai şcólei şi-au vĕdut visul cu ochii. Luptătorii idealiştĭ şi-au realisat idealul şi de-acum rĕmân veghiând ca o sentinelă Romană, pentru ca tesaurul sufletelor lor: şcóla acésta sĕ prospereze şi sĕ propăşéscă, ferită fiind prin braţul lor protector de *primejdii şi năpaste.*

*

Intre astfel de împrejurărĭ nu este decât firesc, décă cercetând mai departe şi ceilalţĭ factorĭ ai şcólei: *corpul profesoral şi elevii,* — ne vom convinge, că duhul propagat de înaltul cap al bisericii şi şcólei Andreiŭ Şaguna şi de întemeiătorii şi susţinĕtorii nobilĭ ai şcólelor intră în cugetul şi în inima profesorilor şi a elevilor şi devine sĕmênţa cea bună, care a adus după vremurĭ róde atât de îmbelşugate.

Corpul profesoral dela început se constitue din ómenii cei mai vrednicĭ şi mai cu carte ai timpului, carĭ cu tot focul dragostei de neam propagă lumina în fiiĭ de Românĭ veniţĭ la şcóla cea nouă. — Salariile sunt microscopice; directorul prim al gimnasiului şi tot-odată primul profesor gimnasial Gavriil Munteanu spre pildă este angajat cu un salar anual de 400 fl. monedă convenţională. Dér orĭ-cât de precară era situaţia materială a corpului profesoral, totuşĭ neajunsurile materiale dispăreau faţă cu celelalte neajunsurĭ de ordine mai înaltă. — Numai un om, care scie, ce va sĕ dică şcóla, póte sĕ apreţieze munca titanică sĕvêrşită mai cu sémă în primul pătrar de secol la şcólele nóstre de cătră profesorii angajaţĭ aci.

Planul de învĕţământ era întocmit în conformitate cu planul greu şi sever al statului, şi pe lângă astea se propunea cu 1 obiect de învĕţământ: limba română, mai mult ca la alte şcóle şi ceea-ce era mai grozav: o lipsă aprópe desĕvêrşită de manuale românescĭ pentru gimnasii ameninţa cu zădărnicirea orĭ-cărui progres.

Dér indolenţa şi descuragiarea erau cuvinte necunoscute în lexiconul acelei fericite generaţii, care a pus temelia şcólelor nóstre.

Profesorii ocupaţĭ cu 25—30 de óre pe sĕptĕmână găsesc timp pentru de a scrie şi publica manuale românescĭ pentru trebuinţele tinerimiĭ şcolare. — Astfel Gavriil Munteanu publică un manual de geografie, o carte de cetire românéscă în 2 tomurĭ, gramatica limbei române în 2 părţĭ, gramatica limbei latine în 2 volume şi o ediţiune cu adnotaţiunĭ românescĭ a lui Horaţ. Nicefor publică o Chrestomaţie şi o gramatică germână. Esemplul lor îl urméză alţii, ca: Barac, Ionaş, Tacit, Stefan Iosif, Dr. Ioan Meşotă, Dr. Nic. Popŭ. Ér ceilalţĭ profesorĭ în lipsa de mijlóce materiale şi de editorĭ îşĭ compun manuale în manuscript, pe carĭ şcolarii şi-le decopiéză şi astfel învĕţământul dă fără opăcélă înainte.

Este acelaşĭ spirit, acelaşĭ avênt, acelaşĭ cult idealistic în membrii corpului profesoral, ca în marii întemeiătorĭ şi munificenţii susţinĕtorĭ ai şcólelor.

Ér *şcolarii?*

Ei dela început se disting prin caracteristica rĕmasă până adĭ tradiţională la aceste şcóle: prin sîrguinţă de fer, inimă caldă, cuget curat şi prin inteligenţa firéscă proprie Românului. Toţĭ inspectorii românĭ şi strĕinĭ ai acestor şcóle, începênd cu C. Schuller din anul 1855 şi până adĭ au remarcat cu mirare faptul acesta. Şi a fost — cred eu — mâna provedinţii divine, care a făcut, ca *primii trei şcolarĭ* înmatriculaţĭ în prima clasă gimnasială în anul înfiinţărei gimnasiului nostru 1850 sĕ fie tocmai: *Ioan Meşotă,* distinsul director de mai târdiu al şcólelor nóstre, — *Titu Maiorescu* — că cine este Titu Maiorescu, nu e nevoiă sĕ spun — şi al treilea: neuitatul president al Eforiei nóstre şcolare, „lumina Braşovului“ *Nicolae Strĕvoiu.* Eu vĕd — dic — mâna providenţii divine în faptul acesta: ea a pus modele vii pentru veacurĭ în cei trei aleşĭ primĭ discipulĭ ai şcólelor nóstre, esemple de lumină, pe carĭ în vecĭ sĕ le urmeze elevii acestor şcóle.

* * *

Etă Domnilor, factorii, carĭ forméză tradiţia scumpă a şcólelor nóstre, étă factorii, începênd dela cel mai inalt cap gubernator al şcólelor: Şaguna până jos la elevii şcólei, carĭ toţĭ la un loc şi împreună forméză şi consolidéză aceea, ce se numesce *spiritul* unei şcóle, spirit, care acum după 50 de anĭ, prin tradiţiune s'a perpetuat şi planéză neîncetat asupra urmaşilor din neam în neam.

Şi care este acest *spirit* al şcólelor nóstre?

Acest spirit se manifestă: în însufleţirea pentru ideale, în sentimentul comun al şcólei cu poporul şi cu biserica, din care s'a născut, — în zelul nepregetat de muncă pentru lumină, în abnegaţiune şi jertfă şi în fermă credinţă în Dumnedeu. Aceste însuşirĭ ideale împărţite între mai marii şcólei: proprietarĭ şi profesorĭ, şi între cei micĭ ai şcólei: elevii, forméză spiritul tradiţional al şcólelor nóstre, pe care a-'l înţelege, a-'l cunósce şi a-'l accentua este tocmai cu prilejul acestui jubileu de interes şi de importanţă.

In acest spirit nobil şi înalt, care pătrunde tóte fibrele acestui focular de cultură, în acéstă tradiţiune sacră moştenită dela marii noştri înaintaşĭ, în acéstă zestre de gloriă, ce a primit presentul dela falnicul nostru trecut, — în acéstă comóră duhovnicéscă — în fine — vedem noi garanţa, vedem noi chizeşia viitorului şcólelor nóstre. Un astfel de trecut nu póte fi decât începutul unui mândru viitor!

Şi stând adĭ la miliariul al 50-lea al esistenţii gimnasiului nostru, sufletul nostru se umple de bucuriă şi înălţare: pentru-că în urma nóstră avem un trecut falnic, ér în faţa nóstră se desfăşură auriu un viitor măreţ, care se va afirma într'un chip nediscutabil.

Pătruns până în suflet de mĕreţia momentului acestuia, pătruns până în suflet de graţia Proniei divine, care m'a învrednicit sĕ ajung acéstă frumósă di de sĕrbătóre a iubitei nóstre şcóle, umilit şi devotat îmĭ ridic glasul meu cătră tronul lui Dumnedeu celui mare şi Atotputernic, dicênd:

Dómne! Tu, care eştĭ stăpân al vremurilor nemĕsurate, Tu, care cu înţelepciunea Ta fără sĕmĕn ocârmuescĭ destinele robilor Tĕi de pe pĕmênt, Tu, care drepţilor dréptă rĕsplată dai în ceréscа Ta împĕrăţie, Tu, care cu Sfânta Ta dréptă ai ocrotit până adĭ institutul acesta ridicat întru rĕspândirea luminei, care dela Tine purcede, Tu, care înţelepţĭ călăuzĭ şi muncitorĭ i-ai dat în restimp de 50 de anĭ, —: Dómne! nu-ţĭ întórce faţa ta sfântă dela noi, ci ocârmuesce şi mai departe destinele acestor şcóle cu sfântă şi preacinstită drépta Ta, — deschide Dómne porţile vecĭniciei pentru viitorul acestor şcóle, ér pe drepţii, carĭ au binemeritat pentru ele, împărtĕşesce-i Dómne de cerésca Ta împĕrăţie, — căpeteniilor de adĭ şi celor viitorĭ ai şcólei dăruesce-le înţelepciune, putere şi duh din Preasfânt Duhul Tĕu, pentru-ca în ceasul, când ne vei chiema dela locul, unde ne-ai aşedat, sufletul nostru credincios în linisce şi cu pace sĕ se înalţe la eterna lumină, sciind, că idealul, pentru care am muncit pe pĕmênt: *acest templu de cultură* va preamări în veacurĭ prin strălucirea sa viie Preasfânt Numele Tĕu! — Amin!

Discursul D-lui Archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu,

ca representant al I. P. S. Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu.*

Onorată adunare jubilară!
Preastimatelor Dómne!
Preastimaţilor Domnĭ!
Iubită tinerime şcolară!

Ne-am obicĭnuit în fiă-care an la acéstă di a sânţilor Apostolĭ Petru şi Pavel, a încheia cu solemnitate anul şcolar la şcólele nóstre centrale române din Braşov.

De astă-dată la acéstă solemnitate se însoţesce în acéstă di o altă sĕrbătóre de însemnătate mai mare, adecă sĕrbătórea jubilară după 50 de anĭ dela înfiinţarea gimnasiului nostru român de aicĭ. Prin acésta se ridică şi se potenţéză sĕrbătórea nóstră de astădĭ la o sĕrbătóre generală şcolară cu caracter cultural naţional. Acésta o simţim şi recunóscem cu toţii, şi tocmai de aceea ne am adunat aicĭ într'un numĕr aşa de mare, întrunind adunarea acésta tot ce e mai ales din localitate, din apropiere şi din depărtare, ca după ce am dat în biserică mulţămită lui Dumnedeu pentru bunătăţile revĕrsate asupra nóstră, asupra fraţilor şi fiilor noştri şi asupra întreg poporului român, prin mijlocirea acestor şcóle, sĕ ne dăm séma despre resultatele de până acum şi sĕ ne îmbărbătăm tot mai mult în lupta nóstră culturală pentru naţionalitatea şi biserica nóstră.

Avênd dérĭ eu onórea a representa la acésta strălucită sĕrbătóre jubilară autoritatea nóstră bisericéscă-şcolară şi în deosebit pre Eminenţa Sa Inalt Preasânţitul nostru archiepiscop şi metropolit Ioan *Meţianu* supremul inspector al şcólelor nóstre confesionale, Vĕ întêmpin cu frăţéscă şi cordială salutare!

O di de bucuriă este acésta pentru tot Românul, pentru-că fericita inspiraţiă a părinţilor noştri, carĭ au ridicat aceste şcóle, este scânteia dumnedeiascĕ, éră însemnatele sacrificii aduse pe altarul culturei nóstre naţionale, au fost binecuvêntate de Dumnedeu, aducênd rod însutit şi înmiit.

Sĕ ne aducem aminte, că înainte de înfiinţarea gimnasiului nostru din Braşov, noi Românii gr. or. n'am avut în tótă ţéra nicĭ un institut de învĕţământ mai însemnat de acéstă categoriă, [putem] dice, că nicĭ astădĭ nu esistă altu[l] asemenea. Acest gimnasiu tocmai de [a]ceea se póte numi gloria fundatorilor şi [su]sţinĕtorilor sĕi, carĭ sunt bravii cetăţenĭ r[o]mânĭ Braşovenĭ dela cele două bisericĭ din cetate şi Scheiŭ, Sf. Nicolae. El este fal[a] şi giuvaerul scump al tuturor Românilor din patriă. Acest gimnasiu în tot timpul esistenţei sale de 50 de anĭ până la anul 1865 ca gimnasiu mic, ér dela anul 1865 încóce ca gimnasiu mare, prin prestaţiunile sale a şi justificat în mĕsură deplină sacrificiile făcute şi speranţele puse în el, căcĭ avênd pe cei mai bunĭ şi instruiţĭ profesorĭ, a propagat lumina, sciinţa, religiositatea şi moralitatea, carĭ aduc fericirea omului şi dau basa solidă societăţii omenescĭ.

Un numĕr co[nsi]derabil de tinerĭ românĭ nu numai [din] Braşov şi ţinut, dér şi din locurĭ m[ai de]părtate, au primit aicĭ instrucţiune şi [ed]ucaţiune solidă, şi mulţĭ din aceştĭ tinerĭ devenind cetăţenĭ harnicĭ şi bravĭ, au ocupat locurĭ de frunte în societate ca preoţĭ, profesorĭ, iurisconsulţĭ, medicĭ, inginerĭ ş. a.

Constatând prin acésta cu bucuriă însemnătatea gimnasiului nostru de aicĭ pentru cultura nóstră generală şi naţională, ni-se impune dela sine simţĕmêntul recunoscinţei şi al gratitudinei cătră toţĭ acei factorĭ, carĭ au contribuit la înfiinţarea şi

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cantată

la jubileul de 50 de anĭ al gimnasiului român din Braşov.

I.

Cu inima ferbinte
Copiĭ, sĕ ne-adunăm
Ş'a moşilor morminte
Cu florĭ sĕ 'ncununăm,

Căcĭ ei ne ridicară
Acest măreţ altar,
Sciinţei închinându-l
Pe vecĭ fără hotar!

II.

Cufundat în întunerec greŭ gemea un vechiŭ popor;
Jale grea era trecutu-ĭ, viitoru-ĭ negru nor.
Când, ah, când putĕ-va bietul sĕ mai scape de-al seŭ chin?
Când lucĭ-va cerul aspru pentru dênsul mai senin?

III.

(O voce)

Cu armele sciinţei
Inarmă mintea ta,
Ea singură, Române,
Din chin te va scăpa!

Tu gingaşelor Muse
Inalţă sfânt altar
Şi ele alunga-vor
Din pept al tĕu amar!

IV.

Cu braţ vênjos veniţĭ, copiĭ,
Un templu sĕ clădim
Şi mândru când va străluci,
Sciinţei sĕ-l sfinţim!

Aduceţĭ stâncĭ, aduceţĭ var,
Zidirea s'o durăm
Şi Muselor măreţ altar
Cu drag sĕ ridicăm!

V.

Etă templul se înalţă falnic, mândru cătră norĭ;
Pe altar aduceţĭ jertfe, puneţĭ laurĭ, puneţĭ florĭ!
Viŭ în sînu-ĭ se aprinde al sciinţeĭ foc divin,
Rade mândre de lumină împrejur se varsă lin.

Românaşĭ din patru unghiurĭ mulţĭ la pragul lui sosesc,
Mintea lor şi-o lumineză, inimele-şĭ încăldesc.
Etă vremea se strecóră, cresce-al anilor şirag:
Templul nostru stă puternic, Musele-l privesc cu drag!

VI.

Cerescule Părinte,
Genunchiĭ noi plecăm
Ş'o rugă prea ferbinte
La tronu-ţĭ îndreptăm.

Tu, Dómne, odihnesce
Pe-ai noştri bunĭ strămoşĭ,
In ceriurĭ îĭ primesce,
Rugămu-ne pioşĭ!

Ér' templul nostru ţine-l
Cu drépta ta încins,
De viscole şi rele
Sĕ fie neatins.

De bine fă-l sĕ fie
Un nesecat isvor,
In vecĭ sĕ lumineze
Al nostru scump popor.

Ascultă ruga nóstră,
Puternic Dumnedeu,
Că 'n vecĭ noĭ lăuda-vom
Prea sfânt numele Tĕu!

A. Bârseanu.

Gimnasiul român din Braşov.

Date istorice dela 1850—1860.

Estragem după Anuarul gimnasiului român gr. or. din Braşov pe anul jubilar 1899—900 următórele date interesante din capitulul privitor la înfiinţarea lui, reprodus din opul, ce se află sub pressă: *Istoria şcólelor centrae române din Braşov,* de *A. Bârseanu.*

Anul 1848 este un an epocal pentru multe din popórele Europei; pentru Românii de sub coróna S-tului Ştefan el încă are o deosebită însemnătate. In anul acesta se manifestară părinţii noştri pentru prima óră, ca un element etnic ajuns la cunoscinţa de sine; acum penru prima óră, în memorabila adunare delĭ Blaşiŭ din 3/15 şi 4/16 Maiŭ 1848, îşĭ arĕtară Românii în faţa lumei întregĭ durerile lor, dorinţele şi aspiraţiunile lor; acum pentru întâia óră îşĭ creară şi ei un program politic, pe care

susţinerea acestui gimnasiu şi peste tot la promovarea poporului nostru român.

Déca consultăm istoria, aflăm, că un început óre-care pentru înfiinţarea de şcóle şi pentru Românii gr. orientalĭ din statul ungar, s'a făcut abia sub înţeleptul împĕrat Iosif II-lea. In contra bunăvoinţei arătate din partea curţei împĕrătescĭ pentru ridicarea Românilor în cultură, au stat prejudiţiile timpurilor trecute. Un avênt mai puternic în cultură prin înfiinţarea de şcolĭ pe séma Românilor ortodoxĭ, s'a arătat sub gloriósa domnire a Preaînălţatului nostru împĕrat şi rege Francisc Iosif I, sub al cărui părintesc scut s'a înfiinţat şi gimnasiul nostru din Braşov.

Când jubilăm dér trecutul şi activitatea laudabilă a acestui gimnasiu în timpul de 50 de anĭ trecuţĭ dela înfiinţarea lui, sĕ ne aducem aminte cu omagială supunere şi recunoscinţă de marinimósa graţiă a Majestăţei Sale faţă de poporul român, urând ca Provedinţa Dumnedeéscă sĕ dăruéscă pre Majestatea Sa cu statornică sănĕtate întru dile îndelungate şi întréga înalta dinastiă pentru fericirea popórelor de sub puternicul sceptru al Majestăţii Sale.

Obiect al deosebitei îngrijirĭ din partea autorităţii nóstre bisericescĭ scolare a fost gimnasiul nostru din Braşov, începênd dela întemeierea lui până astădĭ. Marele Metropolit Andreiŭ a participat la punerea pietrii fundamentale a acestui măreţ edificiu al gimnasiului. — Él a întrevenit cu autoritatea sa pentru căştigarea dreptului de-a înfiinţa acest gimnasiu şi mai târdiu al dreptului de publicitate a lui, şi mai ales i-a asigurat esistenţa lui ca gimnasiu confesional gr. or. român prin căştigarea autonomiei nóstre bisericescĭ. Următorii Archiepiscopĭ şi Metropoliţĭ până la actualul nostru Metropolit de astădĭ, Eminenţia Sa Inalt Prea Sânţitul Domn Ioan Meţianu, sprijiniţi de Venerabilul Consistoriu archidiecesan nu mai puţin s'au îngrijit şi sĕ îngrijesc de esistenţa şi bunăstarea acestui gimnasiu, apărându-l în drepturile sale autonomice bisericescĭ de câte-orĭ a fost atacat din vre-o parte.

Cuvinte de laudă se cuvine mai pre sus de tóte bravilor civĭ românĭ ai Braşovului, carĭ, entusiasmaţĭ pentru fericirea némului lor şi pentru binele public, au jertfit sume considerabile de banĭ pentru înfiinţarea şi susţinerea gimnasiului. Ei sunt trecuţĭ din acéstă viaţă, dér posteritatea le va păstra cu pietate amintirea lor.

Intre iniţiatorii înfiinţărei gimnasiului şi representanţiĭ lui de frunte strălucesce numele protopresbiterului, mai târdiu Episcopului Ioan Popasu, a cărui memoriă va fi în etern binecuvêntată.

Vĕdênd în fine adunată aicĭ tinerimea şcolară într'un număr considerabil, îi aduc aminte de datorinţele ei, ca, pentru învĕţătura şi educaţiunea, ce o primesc aicĭ, sĕ fiă cu gratitudine către bine-făcĕtorii lor, éră acésta va fi numai atuncĭ, déca ea va ţiné tot-déuna înaintea ochilor sĕi scopul pentru care s'au înfiinţat aceste şcóle, care este a da cetăţenĭ bunĭ patriei, a ridica din némul nostru bărbaţĭ harnicĭ şi înzestraţĭ cu cunoscinţe temeinice, carĭ sĕ represinte şi apere drepturile şi interesele poporului; nu mai puţin sĕ dea bărbaţĭ inspiraţĭ de sentimente religióse şi devotaţĭ bisericei sub scutul căreia sunt ocrotite şcólele nostre.

Dumnedeu sĕ verse binecuvêntarea şi darul sĕu ceresc peste institutele nóstre şcolare, profesorĭ, şcolarĭ şi bine-voitorii şi sprijinitorii acestor şcóle, ca sĕ mai pótă jubila strălucit după sute şi sute de anĭ!

Decursul serbărilor jubilare.

N'au fost zadarnice pregătirile marĭ, ce le-a făcut corpul profesoral dela gimnasiul român gr. or. din Braşov pentru serbarea jubileului de 50 de anĭ a gimnasiului nostru, căci succesul serbărilor a întrecut tóte aşteptările.

Intâia plăcută surprisă, ce 'i s'a făcut în decursul serbărei publicului, a fost interesanta *esposiţiă şcolară* din edificiul gimnasiului. Patru sale erau pline de diferitele obiecte ale colecţiunilor preţióse scientifice, ce le posede gimnasiul din domeniul mineralogiei, ornitologiei, botanicei etc. şi o colecţiune de tablourĭ şi desemnurĭ ale şcolarilor.

Miercurĭ a fost diua *parastasului* pentru întemeiătorii şi binefăcĕtorii rĕposaţĭ ai şcólelor. Toţĭ şcolarii se presentară în biserica S-lui Nicolae cu buchete şi cununĭ de florĭ în mână şi după-ce se oficiă un parastas festiv şi se rosti un discurs festiv din partea d-lui profesor Dr. Ios. *Blaga*, tinerii se împărţiră în trei grupurĭ sub conducerea profesorilor lor şi plecară în cele trei cimitere române: dela biserica S-lui Nicolae, din Braşov-cetate şi de pe Tocile, unde la mormintele binefăcĕtorilor se făcù amintirea lor şi se depuseră cununĭ pe fiăcare mormênt.

Séra a fost mare conduct de torţe şi lampióne. Un conduct de 200 studenţĭ cu torţe şi alţĭ 200 cu lampióne traversà în frunte cu musica orăşenéscă din Prund şi venì înaintea gimnasiului strălucit luminat şi împodobit cu verdéţă. Aicĭ vorbì un student, în numele tinerimei, căruia îi rĕspunse d l director Oniţiu dând frumóse poveţe şcolarilor. Manifestaţia se încheià printr'o cântare a corului şcolarilor dirigeat de prof. de musică G. Dima.

In diua de Sf. Petru şi Pavel s'a ţinut un pompos serviciu divin în biserica Sf. Nicolae, după care a urmat festivitatea jubilară în sala cea împodobită a gimnasiului român. Discursurile şi cântările audite aci, au mişcat tóte inimele.

Mai întâiŭ a vorbit preşedintele Eforiei şcolare, d-l protopop Vas. *Voina*, care arătând însemnătatea dilei a deschis festivitatea. Indată după acésta a urmat o cântare festivă a corului şcolarilor, pe carĭ îţĭ era drag sĕ-i vedĭ stând pe un podiu înalt în fruntea salei, la spatele lor era aşedată orchestra. La un semn dat de dirigentul, d-l G. Dima, corul a întonat o frumósă cantată anume compusă în onórea dilei de d-l Dima. Corul a interpretat în lucrarea d-lui Dima în mod înălţător tóte gândirile şi simţirile depuse în textul cantatei, scris de d-l prof. A. Bârseanu, care text îl publicăm mai jos.

Incetând corul, d-l director gimn. rostì discursul de mai sus, care a fost ascultat şi a fost repeţit întrerupt de aplausele publicului. In fine archimandritul, D-l Dr. Il. Puşcariu, ca representant al Metropolitului, a ţinut discursul, ce-l publicăm mai sus.

O rugăciune a corului a încheiat festivitatea, a căreia amintire va rĕmâné păstrată mult timp în inimile nóstre.

*

Inafară de festivităţile şcolare, s'a mai arangiat, în legătură cu ele, o veselă masă comună la casa de tir de sub „Têmpa“, ér séra un concert al Reuniunei române de gimnastică şi de cântărĭ.

*

Concertul Reuniunei române de cântărĭ, ce s'a dat Joi séra din incidentul serbărilor şcolare jubilare în casa de concerte din loc, a avut în tóte privinţele un succes strălucit. Prestaţiunile corului şi ale dirigentului sĕu au întêmpinat laudele şi mulţămirea generală.

Étă ce scriu despre acest concert foile săsescĭ din loc:

„Kronstädter Tageblatt“ scrie între altele: „Concertul Reuniunei române de aséră, a dovedit înainte de tóte marele progres, ce l'a făcut acéstă reuniune de câţĭ-va anĭ, în deosebĭ însĕ în anul din urmă sub conducerea activă a dirigentului sĕu musical G. *Dima*. Am învĕţat sĕ cunóscem în Dima un fórte instruit şi talentat musician, c'un talent dibaciŭ de composiţiune, care nu este numai un dirigent neînlocuibil pentru corul sĕu, ci şi un apostol al cântului pentru poporul sĕu întreg“. Laudă apoi corul, pe soliste şi pe soliştĭ şi dice, „că i-se cuvine cea mai mare recunoscinţă pentru prestaţiunea sa, care s'a putut dobêndi numai prin studiu diligent şi prin însufleţire pentru cântare“.

„Kronstädter Zeitung“ dice: „Victoria ce a fost dobândit'o la primul debut d-l profesor Dima şi corul sĕu bine instruit, a sciut sĕ o păstreze erĭ în modul cel mai strălucit. Corul mixt a dovedit în tóte vocile, că posede un număr mare de vocĭ sigure, frumóse şi curate, aşa că şi acésta numai ar fi de ajuns ca garanţă pentru un bun succes al producţiunii sale în public. La acésta se adauge însĕ încă şi şcóla eminentă, ce a dat'o maestrul corului, Dima, cântăreţilor sĕi şi disciplina esemplară, ce domnesce în şirurile lor, — două momente, carĭ în felul lor contribue de tot mult de a face, ca prestaţiunile unui cor sĕ fiă perfecte, séu totuşĭ de a-le aduce fórte aprópe de perfecţiune“.

Rectificare. In raportul din numĕrul nostru de ierĭ asupra concertului Reuniunii române de cântărĭ în alinea ultimă rêndul 3 şi 4, în loc de „mişcare a inimei sale“, este a se ceti „mişcare a *mânei* sale“.

Rĕsboiŭ în China.

Starea lucrurilor în China nu s'a îmbunătăţit câtuşĭ de puţin. Din potrivă, pare că de aicĭ înainte au sĕ urmeze acolo evenimente marĭ şi lupte sângeróse între Chinesĭ şi puterile, carĭ vĕdênd, că nu e de glumă cu Chinesii, se pregătesc la un mare rĕsboiŭ.

Mulţime de telegrame au vestit în dilele din urmă, că *Europenii din Peking trăesc încă* şi că veştile despre măcelul sĕvîrşit asupra lor de Chinesĭ, au fost luate mare parte din vênt. Nu se scie însĕ totuşĭ cu siguranţă, ce s'a petrecut, dat fiind, că din Peking n'au sosit nicĭ până adĭ scirĭ directe şi autentice. Décă Europenii şi ambasadorii trăesc încă în Peking, acésta n'are de a-se mulţumi, decât anarchiei, ce domnesce acum în capitala chinesă, în urma luptelor înverşunate dintre principele *Tuan*, care s'a pus în fruntea revoluţiei, şi între principele *Cing*, care a pus la cale o contra-revoluţiă cu scop de a apĕra tronul şi a apĕra, dice se, şi pe strĕinĭ.

*

Pe când telegramele de felul acesta par a da óre-carĭ speranţe cu privire la salvarea strĕinilor din Peking, o telegramă din Petersburg aduce scirea, că *membrii ambasadei rusescĭ* au fost torturaţĭ în chipul cel mai gróznic şi apoi *omoriţĭ*. Unii din ei au fost băgaţĭ în cazane cu apă fiertă şi după-ce au fost chinuiţĭ fără milă, *li-s'au tăiat capetele pe piaţa principală a oraşului.*

Scirea acésta a produs la Petersburg o impresiune profundă. Populaţiunea e fórte iritată. Din conţinutul telegramei s'ar puté deduce, că nicĭ ceilalţĭ Europenĭ n'au putut sĕ aibă o sórte mai bună.

*

Privirile tuturor sunt îndreptate acum spre *Tien-Cin*, cheia Pekingului. Aicĭ se află trupele internaţionale, carĭ pórtă de sĕptĕmânĭ deja lupte

---

erau gata a-l apĕra chiar şi cu preţul vieţei lor.

Nicĭ chiar în momentele acelea supreme însĕ, în care era vorba de esistenţa sĕu neesistenţa lor în viitor, Românii nu dĕdură uitării interesele lor culturale, convinşĭ fiind, că cultura este stâlpul cel mai trainic, pe care se razimă viitorul unui popor şi astfel în programul votat în adunarea dela Blaşiŭ în diua de 4/16 Maiŭ 1848 întâlnim ca una din cererile cele mai de căpeteniă ale Românilor punctul al 13-lea, în care se dice: „Naţiunea română cere înfiinţarea şcólelor române pe la tóte satele şi oraşele, a gimnasiilor, institutelor militare şi technice şi a seminariilor preoţescĭ, precum şi a unei universităţĭ române, dotate din cassa statului în proporţiunea poporului contribuent, cu dreptul deplin de a-şĭ alege directorĭ şi profesorĭ şi de a sistemisa învĕţăturile după un plan şcolastic, şi cu libertate de a învĕţa (docere)“.*)

Necesitatea de a avĕ ómenĭ bine pregătiţĭ în privinţa culturală se simţì la poporul nostru în modul cel mai imperativ atât în decursul frământărilor şi turburărilor din anii 1848 şi 1849, cât şi pe timpul reacţiunei, ce urmà după aceştĭ anĭ epocalĭ. Din causa acésta, după pacificarea ţĕrii, dorinţa cea mai ferbinte a Românilor din Ardeal şi din Ungaria era, sĕ-şĭ ridice cât mai curênd diferite institute de cultură, în care sĕ-şĭ pótă pregăti o generaţiune luminată, capabilă a purta în viitor lupta pentru asigurarea esistenţei naţionale. In numĕrósele petiţiunĭ, ce le adresară conducĕtorii poporului nostru noului domnitor după încetarea rĕsboiului civil, se face în continuu amintire de lipsa cea mare, ce o simt Românii, de şcolĭ, şi se cer cu insistenţă ajutóre din partea statului pentru cultivarea poporului român, ce zăcuse atâtea vécurĭ în robia şi în întunerec.

Românii braşovenĭ au fost între cei dintâiŭ, carĭ au înţeles însemnătatea cestiunei şcolare şi carĭ au stăruit îndată după restabilirea păcii pentru organisarea învĕţămêntului în tóte părţile locuite de Românĭ. Astfel îi vedem pe membrii parochiei din cetate dând deputatului lor, care avea sĕ ia parte la soborul diecesan, conchemat de Şaguna în Sibiiu pe diua de 12/24 Martie 1850, un program complet pentru organisarea bisericei române rĕsăritene din Ardeal şi Ungaria şi în deosebĭ pentru întocmirea învĕţămêntului în satele şi oraşele cu populaţiune românéscă. Observ aicĭ, că multe din punctele cuprinse în acest program, la alcătuirea căruia se observă fórte bine influinţa lui Bariţiu, s'au realisat mai târdiu în „Statutul organic“ şi în celelalte întocmirĭ ale bisericei române rĕsăritene din din Regatul Ungariei.

Pe timpul acesta protopopul I. Popasu nu era în Braşov, ci se afla în Viena, împreună cu alţĭ fruntaşĭ românĭ, pregătind o nouă rugare, care avea sĕ fiă aşternută tînĕrului domnitor în favorul poporului român. Indată-ce se întórse acasă însĕ (în Martie 1850) el nu zăbovi un singur moment a relua firul întrerupt prin turburările anilor 1848/9 şi a se interesa cu cel mai mare zel de causa şcolară, căcĭ étă ce convingere îşĭ câştigase dênsul în decursul sguduirilor din cei doi anĭ memorabilĭ şi în decursul îndelungatelor călĕtorii, ce le făcuse la Viena şi Innsbruck pentru asigurarea drepturilor poporului român: „*Singura garanţiă a tuturor drepturilor naţionale*“, dice dênsul în şedinţa representanţei dela biserica Sf. Nicolae din 19 Aprilie 1850, „*sunt şi vor fi bărbaţii naţiunei române credincioşĭ, desăvêrşiţĭ prin şcolĭ şi înzestraţĭ cu sciinţe solide, carĭ numai în şcolĭ se pot forma de către naţiune după lipsele ei*“.

In conformitate cu acéstă convingere a sa, el şi începù imediat a lucra. Şcóla comună proiectată în a. 1844 de representanţele celor două bisericĭ române din Braşov trebuia neapărat sĕ se realiseze, acuma însĕ nu numai ca şcólă primară centrală, ci ca scólă normală, împreunată şi cu un gimnasiu românesc de legea răsĕriténă, care avé sĕ fiă susţinut, „până la o organisaţiune comună a şcólelor şi înzestrarea acestora din partea stăpânirii“, de cele două comune bisericescĭ înfrăţite.

Lipsa unui gimnasiu românesc în părţile sud-ostice ale ţĕrei se simţia cu atât mai tare, căcĭ în urma relaţiunilor celor nouĕ, inaugurate în decursul anilor 1848/9, Românii nu mai erau eschişĭ dela viaţa politică ca mai înainte, ci puteau sĕ ia parte şi ei, ca tóte celelalte popóre, la conducerea intereselor comune. Copiiĭ de Român puteau sĕ înveţe la orĭ-şi ce şcólă, şi deve-

*) Vedĭ: Bariţiŭ — Părţĭ alese din istoria Transilvaniei. Vol. II. Sibiiu 1890 pag. 123 şi 124.

înverşunate cu armatele chinese. Decă Europenii pierd Tien-Cin-ul, ei nu se mai pot gândi a merge de-ocamdată spre Peking.

Luptele în jurul Tien-Cin-ului le au reînceput Chinesii deja din 4 Iulie. In acea ḑi *75,000 de Chinesî cu 100 tunurî* au atacat oraşul apěrat de 14,000 de ómenî ai trupelor internaţionale. Trupele acestea au suferit *pierderî fórte marî.* O singură companiă ruséscă a avut *115 ucişî*; mare pierdere a avut şi detaşamentul german, ér Englesii au pierdut 30 de ómenî.

La 6 Iulie Chinesii au continuat atacul şi se afirmă, că ei au recucerit arsenalul situat spre rěsărit de Tien-Cin. Bombardarea oraşului dura încă la 8 Iulie. Tunurile chinese ţîntesc fórte bine, aşa că trupele strěine numai cu greu se pot susţiné.

*

Intr'aceea se vestesce, că Chinesii au prădat şi incendiat *Ninciuang.* Ei au nimicit linia ferată din Mandsuria şi prădéză împrejurimile Portului Arthur. Agenţia „Reuter" din Londra comunică scirea, că femeile şi copiii din Ninciuang au fost trimişî toţî la Cifu, find-că Boxerii năvăesc în număr mare spre oraş.

*

In faţa acestei grave situaţiunî puterile caută tóte mijlócele posibile de-a pune cât mai de grabă capět vĕrsărilor de sânge. Trupele, carî le au aḑî în China nu sunt suficiente pentru acésta. Şi cum nouĕle transporturî de trupe vor sosi abia în 3—4 sěptěmânî, puterile s'au învoit de-a lăsa pe Japonia sě năvălésca cu o armată mai mare în China.

Privitor la *acţiunea puterilor* este de interes a-se cunósce circulara, ce a adresat'o ministrul de esterne german contele *de Bulow* guvernelor federale cu privire la měsurile militare. Měsurile acestea, ḑice circulara, trebue sě pună pe *Germania* în stare sě participe, în proporţiă cu importanţa politică a Europei, la acţiunea militară recunoscută de tóte puterile ca absolut necesară. Scopul Germaniei este sě readucă siguranţa persónelor şi a bunurilor lor şi de-a reda supuşilor sěi libertatea de acţiune în China; de-a salva pe strěinii închişî în Peking; de-a restabili şi de a asigura o stare de lucrurî normală sub un guvern chines legal; de-a pedepsi crimele sěvêrşite şi de-a dobêndi satisfacţiă. *Germania* — continuă circulara — *nu doresce împărţirea Chinei,* ea nu aspiră la nicî un folos particular. Guvernul german este convins, că menţinerea înţelegerei între puterî este prima condiţiune a restabilire păcii şi a ordinei în China.

Cam tot acésta este şi atitudinea *Italiei.* Ministrul italian Visconti-Venosta, rěspunḑênd la o interpelaţiă, a declarat, că guvernul nu voesce sě facă în China o politică de cucerire, nicî sě umble după aventurî

In cercurile politice din capitala *Belgiei* domnesc însě părerî fórte pesimistice asupra situaţiunei. Ele prevěd *urmarea unui lung şi crâncen rěsboiŭ* şi se tem, că din cestiunea Chinei se pot nasce *marî încurcăturî internaţionale.* Acésta cu atât mai vêrtos, că guvernul din Bruxella a primit scirî positive, că între Anglia şi Japonia s'a încheiat o învoială separată, care póte se provóce sânge rěu în Rusia.

Ce ḑice însě guvernul din Peking? Ministrul plenipotenţiar chines din Washington a înmânat secretarului de stat american *Hay* o comunicare a consiliului de stat chines, în care *China declină dela sine orî-ce rěspundere* pentru cele-ce s'au întêmplat până acum. Comunicarea ḑice, că trupele strěine au fost, carî au provocat poporaţiunea şi armata chinesă. In *Taku* strěinii au puşcat mai întâiŭ, dér cu tóte acestea *Chinei nu-i trece prin gând a purta rěsboiŭ cu marile puterî.* De altfel consiliul de stat chines a dat ordin trupelor sě apere ambasadele şi pe strěinî.

China aruncă aşa-dér tótă vina asupra păşirei trupelor strěine.

SCIRILE ḐILEI.

— 1 (14) Iulie.

O frumósă manifestare de recunoscinţă. Joia trecută, cu prilejul serbărei jubilare a gimnasiului român din loc, s'a făcut o frumósă manifestaţiă de recunoscinţă unuia din cei mai meritaţî bărbaţî ai noştri, care a contribuit din tóte puterile sale la înfiinţarea şi la susţinerea şcólelor centrale române din Braşov, venerabilului protopop *Ioan Petric,* singurul dintre vechii profesorî şi întemeiătorî ai acestor şcóle, care se mai află încă în viaţă. După terminarea înălţătórei sěrbărî jubilare, corpul profesoral, membrii Eforiei şcolare şi mai mulţî alţî fruntaşî românî se concentrară în cancelaria profesorală, unde d-l director gimnasial V. Oniţiu în câte-va călduróse cuvinte relevă meritele veteranului protopop, care din anul 1838 lucră fără pregret pentru înaintarea poporului nostru şi îndeosebî a şcólei şi a bisericei, servind încă şi astăḑî atât celor bětrânî, cât şi celor tinerî ca un model de activitatate şi de conscienţiositate în purtarea oficiului sěu. La vorbirea d-lui director Oniţiu venerabilul protop rěspunse adênc emoţionat, dorind celor ce-l felicitau, ca şi dênşiî sě pótă ajunge vêrsta patrachială a dênsului. Urări puternice de: Sě trăiascâ! acoperiră cuvintele meritatului bětrân, care în timp de iérnă merse împreună cu rěposatul N. Măciucă în pădurile de de-asupra Rěşnovului, ca sě alégă lemnele de brad trebuincióse pentru clădirea gimnasiului şi care, deşi încunjurat de o familiă numerósă, renunţă timp de 10 anî le banii sěi de cuartir, ca paroch, în favorul nouělor şcóle centrale. Ne asociăm şi noi cu plăcere la urările corpului profesoral şi ale Eforiei şcolare, dorind venerabilului protopop încă multe, multe ḑile fericite!

Un album d-lui Urechiă. S'au împlinit deja 50 de anî de când meritatul şi neobositul naţionalist, d-l *V. A. Urechiă,* muncesce cu fapta şi cu cuvêntul în interesul întreg neamului românesc. Drept recunoscinţă pentru munca acésta roditóre şi neinteresată, Românii transilvănenî, carî locuesc în Bucurescî, s'au decis sě adune subscrierî pentru un *album,* care va fi predat venerabilului jubilar în semn de respectuos omagiu. Iniţiativa'a luat'o d-l I. *Mircea* licenţiat în drept. Textul adresei, care va fi acoperită cu subscrierile tuturor ardelenilor locuitorî astăḑî în Bucurescî, este următorul:

„*Ilustre profesor şi neîntrecut patriot!* Cincî-ḑecî de anî s'au împlinit de când scrisul vostru pururea tîněr şi înflăcărat l'aţî consacrat neamului românesc. A-ţî luptat cu dragoste de apostol, cu tăria celui ce crede în scrisul şi idealul sěu. Meritele vóstre sunt neperitóre; iubire şi recunoscinţă un neam întreg vě datoréză. Iubire şi recunoscinţă vě datorăm mai ales noi Ardelenii — Ardelenii asupriţî, ale căror suferinţe cu scrisul şi cu graiul le-aţî vestit fraţilor latinî. apusului civilisat. Iubire şi recunoscinţă vě datoréză mai ales Ardelenii pentru a căror dreptate şi libertate vě luptaţî cu atâta dragoste şi sinceritate. Suntem mândrii, că ni-s'a dat prilej sě vě arătăm dragostea şi admiraţia nóstră cu ocasia jubileului d-vóstră literar de 50 de anî. Lupta mare ce a-ţî dus'o o jumětate de veac, dorim din tot sufletul nostru s'o purtaţî încă mulţî şi fericiţî anî pentru binele şi fala întregului neam românesc. — *Românii transilvănenî recunoscětorî*".

O familiă binefăcetóre. Ni-se scrie din Bonţ, lângă Gherla: De 31 de anî, de când funcţionez ca administrator în filia Săcălaia, (comit Solnoc-Doboca) biserica română gr. cat. din acea comună cu puţină escepţiune tot prin vrednica familiă *Imbuzan* s'a decorat în primiî anî prin evlavioşii creştinî *Demian Imbuzan* şi *Paraschiva* s'au cumpărat vestminte şi cărţî bisericescî, şi s'a zugrăvit frontarul altarului cu spesele lor. Esemplele bune ale părinţilor, carî tot pentru fiiî lor s'a rugat lui Dumneḑeu, sunt urmate acum şi din partea acestora. Astfel *Petru Imbuzan* cu *Sabin,* in 1889 a decorat biserica cu vestminte în preţ de 45 fl.; în 1894 cu alt rênd de vestminte de catifea négră 25 fl., ér acum la S-tele Rosale pentru amintirea părinţilor Demian şi Paraschiva au cumpěrat un rênd de vestminte roşiî de mătase cu 60 fl. Pentru acestea le aduc şi pe cale publică mulţămită, promiţênd, că în sânta biserică drept recunoscinţă la tóte slujbele vor fi amintiţî atât rěposaţii, cât şi cei din familiă. *Petru Imbuzan* încă a declarat înaintea popoporului în s. biserică, că la biserica, ce se va edifica, va dărui 100 fl. Acestuia este a se mulţămi înfiinţarea grănarului, care aḑî are vre-o 600 ferdele marî şi s'au făcut prin vênḑarea de bucate din grânar banî 300 fl. A mai ridicat respectivul o cruce frumósă lângă drumul, ce conduce la oraş şi altele multe. Cerênd ajutorul lui Dumneḑeu şi binecuvêntarea cerului întregei familii, aduc faptele amintite la cunoscinţa marelui public.— Dionisiu Deac preot în Bonţ şi Săcălaia.

Anuarul gimnasiului român din Braşov pe anul jubilar 1899—900, publicat de d-l V. Oniţiu directorul gimn., a apărut şi s'a distribuit între şcolarî de astă-dată mult mai bogat ca de altă-dată. Asupra interesantului sěu cuprins vom reveni.

Superărî şoviniste. Gazetele jidano-maghiare ţipă şi se vaetă cumplit. Şi i-a apucat năbădăile pe şovinişti, pentru-că consiliul comunal din Viena a hotărît, ca orî-ce corespondenţă din Viena cu capitala Ungariei sě fiă adresată nu la „Budapest", ci la „*Ofen-Pesth*". Hotărîrea acésta i a scos aşa de mult din sărite pe purtătorii flamurei şovinismului maghiar, încât de ar avé butoiul de praf de puşcă de care fantaséză „Nebunul" din poesia cu acest nume a lui Petőfi, mai că l'ar pune sub scaunul de primar al lui Lueger, ca sě-l arunce în aer. Dér iute şi de grabă s'au recules şi cei dela primăria falnicei capitale unguresci. Ei încă au luat hotărîrea, ca orî-ce hârtiă, ce ar primi-o oficios din Viena cu adresa „Ofen-Pesth" s'o refuse şi retrimită nedesfăcută. „Părinţii capitalei" ungare vor provoca şi pe ministru de comerciu şi ministrul de interne unguresc sě facă tot asemenea. Din lupta între „Ofen-Pesth" şi „Budapest" are sě iese încă o zarvă mai mare, decât resmiriţa din China. Orî cât înse s'ar svîrcoli „patrioţii", ei tot nu vor puté maghiarisa peste nópte Budapeşta, care odinióră era coloniă slovacă, ér mai târḑiu s'a germanisat.

Dascălî „patrioticî". Dascălii maghiarî şi maghiaroni din Bănat şî-au ţinut ḑilele trecute adunarea reuniunei lor în

---

niţî maturî, decă erau înzestraţî cu pregătirea necesară, puteau se obţină orî şi ce funcţiune publică, se puteau aplica la orî şi ce ocupaţiune, fără sě mai fiă încătuşaţî ca până acuma de diferenţele sociale, fără sě mai fiă opriţî de zidurile puternice ale breslelor.

Incă în şedinţa din 19 Aprilie v. 1850 amintită mai sus, Popasu propune representanţei dela Sf. Nicolae, ca împreună cu fruntaşii românî din cetate sě ia měsurile de lipsă pentru înfiinţarea unui gimnasiu, „în care sě se adune toţî tinerii românî, carî acum umblă fără a puté continua studiile", şi anume acest gimnasiu sě se şi deschidă în tómna a. 1850.

Representanţa bisericéscă şi primesce în principiu propunerea zelosului protopop şi decide a se angaja cu acoperirea părţii celei mai marî a cheltuelilor împreunate cu susţinerea proiectatului gimnasiu, cu condiţiune însě, ca şi biserica din cetate sě ia asupra sa o parte corěspunḑětóre din cheltuelî, mai departe sě se facă colecte şi în districtul Braşovului, şi în fine, ca tótă întreprinderea plănuită sě afle consimţěmêntul episcopului Andreiŭ Şaguna.

De-abia trecură câte-va ḑile, şi în 28 Aprilie v. neobositul protopop şi conchemă o consultare a representanţilor bisericei din cetate, la care luară parte şi Gheorghe Bariţiŭ, împreună cu profesorul dela gimnasiul catolic din Braşov Iacob Mureşianu, ca bărbaţî de şcólă. Cei adunaţî primiră cu toţii ideia vrednicului protopop şi luând în considerare prescrierile paragrafului 3 din noul plan de organisare a gimnasiilor şi a şcólelor reale din Austria, îndată se şi cugetară la chieltuielile împreunate cu susţinerea unui gimnasiu inferior cu patru clase şi la modul, cum s'ar puté acoperi aceste cheltuielî.

Representanţa dela Sf. Nicolae făgăduise 2160 fl. (în şedinţa din 19 Aprilie fusese vorba de 2620 fl.) anual, representanţa dela capela Sf. Adormirî era gata sě dea din partea sa 500 fl. pe fiecare an, „până la timpul, când acest gimnasiu ar fi ajutat séu de către stat, séu chiar de către naţiunea română". Până la suma de 3660 fl. m. c., cât se socotea, că ar costa pe an susţinerea unui gimnasiu cu 4 clase şi cu 7 profesorî, precum şi a şcólei normale, mai lipsea încă suma de 1000 fl.

Indată se şi aflară între cei de faţă câţî-va bărbaţî, carî se obligară a împlini din pungile lor pe timp de 10 anî diferenţa de 1000 fl. m. c.

Aceştî generoşî bărbaţî erau:

Ioan Iuga, care oferi anual câte 100 fl. („însě îi numěră înainte pe toţî 10 anî, adecă . . . . 1000 fl.")

Vasilie Lacea	anual	100	„
Rudolf Orghidan . . .	„	200	„
Nicolae Teclu	„	100	„
Gheorghe Iuga	„	100	„
Bucur Popp	„	100	„
Vlad Perlea	„	50	„
Gheorghe Nica	„	50	„
Toma Vasiliu (preot) .	„	25	„
Gheorghe Ioan şi fiiî . .	„	200	„
Dumitru Eremie . . .	„	20	„
Iacob Mureşianu (profesor)	„	10	„

Ĕtă dovada cea mai lămurită, că setea de cultură pětrunsese adênc în pepturile Românilor braşovenî şi că ei erau gata sě aducă orî şi ce jertfe pentru înfiinţarea gimnasiului, a cărui lipsă se simţia aşa de tare!

Tot în consultarea din 28 Aprilie se decise adunarea unui fond şcolastic, „care se va compune: 1) din taxele şcolarilor, 2) din colecte, 3) din legaturî (diate), cum şi din alte veniturî, ce s'ar întêmpla. Scopul şi menirea acestui fond va fi a mai adauge după trebuinţă vre-o catedră de profesor, a închiria încăperî pentru studenţî, a mai înmulţi lefile profesorilor, ér crescênd el de ajuns, a ridica o zidire şcolastică pentru clase normale, comerciale, gimnasiale şi pentru tóte lăcaşele trebuincióse, care mai de apróe se vor arěta în statutele, care se vor compune spre acest scop". De asemenea se hotărî, ca pentru administrarea fondului scolastic sě se aşeḑe o Eforie compusă din representanţii celor douě comunităţî, precum şi ca pentru realisarea cât mai în grabă a planului hotărît sě se facă paşii cuveniţî la locurile mai înalte.

Pentru punerea în lucrare a decisiunilor luate, şi în deosebî pentru pregătirea actelor necesare la inaugurarea gimnasiului proiectat, se alese în 4 Maiŭ o comisiune compusă din *Ioan Iuga, Gheorghe Bariţiu* şi *Iacob Mureşianu,* ca representanţî ai parochiei din cetate, lângă care se alăturară representanţiî bisericei Sf. Nicolae: *Ioan Pantazi, Nicolae Dima* şi archidiaconul *Iosif Barac.* Acéstă comisiune, care îşî lua ceva mai târḑiu numirea de „Eforie scolastică"

Chichinda-mare. Un pleban cu numele Ambrus a propus, ca adunarea sĕ ia hotărîre, că „nu consimte şi nu va consimţi nicĭ odată cu tendinţele antipatriotice“ şi că 'şĭ va da tótă silinţa sĕ propage „educaţia patriotică în Bănat“. Şi se spune, că propunerea a fost primită cu „éljen“-urĭ însufleţite, dér nu se spune la a cui adresă sună hotărîrea? In loc ca dascălii din vorbă sĕ facă politică cu tendinţă adeverat de învrăjbire şi propagare a şovinismului, mai bine li-ar sta sĕ-şĭ vadă de bocóvnă.

„Bravura“ unui Jidan. Fóia „Neue Budapester Abendblatt“ scrie următórele: „Noi iubim şovinismul şi ne ţinem mândri ca stegarii lui, îl iubim însĕ numai atuncĭ, când e la loc. Adĭ la clinica din strada Üllö s'a petrecut un cas *barbar*, din causă, că şovinismul aplicat, *n'a fost la loc.* Soţia unui amploiat telegrafist dela căile ferate de stat, cu numele Kronstein, sufere de o bólă gravă de ochĭ. Bolnava a fost dusă la clinică. Aicĭ un medic a întrebat'o despre bóla ei. Femeia respunse în *limba germană.* La vorbele aceste medicul sări sus, strigând către bolnavă: décă d-ta nu scii sĕ vorbescĭ *ungaresce*, atuncĭ *nu veni sĕ cauţĭ ajutor în institut unguresc*“. După vorbele acestea medicul luà de mână pe femeiă, care isbucni în plânset, şi *o dédù pe uşă afară.* — Barbaria acésta a pus pe gândurĭ chiar şi pe cei dela „Alkotmany“, care dice, că ceeace a făcut medicul din vorbă nu e frumos, nicĭ din punct de vedere patriotic, nicĭ uman. Noi dicem, că acest mod de tractare este nu numai o neumanitate, ci chiar o barbariă. Étă unde duce şovinismul!

Victima unei nesocotite ameninţărĭ. 'Intr'o corabiă de pe Atlantic dilele trecute era între doi călĕtorĭ, şi o familiă, care ocupase singură o caiută. Băeţelul cel mai mititel, făcĕnd ceva rĕu, mamă-sa l'a ameninţat, că décă nu se pórtă bine îl aruncă în mare pe feréstra caiutei. Ceva mai târdiu eşind pe bord, băeţii au rĕmas singurĭ. La reîntórcere băieţelul cel mic lipsea dintre ei. Frăţiorii lui au raportat mamei lor, că „babi ér s'a purtat rĕu, şi de aceea l'au aruncat pe feréstră“. Zadarnic a alergat nenorocita femeiă la căpitanul corăbiei şi zadarnic a trimis acesta pe matrozĭ întru căutararea băiatului, acela dispăruse de mult în valurĭ, victimă nesocotitei ameninţărĭ a mamei sale.

Comóră aflată. De lângă *Teaca* se scrie, că primarul comunei Pintic, dând de nisce isvóre de slatină (murătóre) pe moşia lui, s'a apucat sĕ facă băi (scalde) de murătóre. După-ce au săpat la adâncime de mai bine de un metru în pământ, au dat de sare. In dilele din urmă au dat în stânca de sare de douĕ isvóre marĭ de murătóre. Lucrările se continuă pentru a se aranja o scăldătóre de slatină, dovedindu-se ca fórte folositóre contra multor bóle.

Comorĭ pe fundul mării. Sĕptĕmâna trecută cufundarii grecĭ au scos din fundul mării lângă insula Paxos, aticităţĭ de fórte mare valóre. Inainte cu 200 de anĭ o corabiă încărcată cu preţióse obiecte de artă din anticitate, în cale spre Veneţia se cufundase în apropiere de insula Paxos. Aceste sunt comorile scóse sĕptĕmâna trecută şi destinate pentru museul din Athena.

Concert. Musica orăşenéscă va concerta mâne, Duminecă în 15 Iulie, în grădina hotelului „Pomul verde“, ér de va plóua, va concerta în salonul de sticlă. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea 60 banĭ.

Din cura de apă, ediţiunea IV, apărută acum de curĕnd, se pot procura esemplare şi dela Tipografia „A. Mureşianu“ cu preţul de 3 corónе plus 20 banĭ porto. Legată în păreţĭ tarĭ şi cu esterior plăcut 4 cor. plus 30 banĭ porto. Cura lui Kneipp e cunoscută în tótă lumea şi scrierile lui cu preţióse le poveţe higienice ar trebui sĕ nu lipséscă din nicĭ o familiă. Opul e fórte mare, cuprindĕnd peste 600 pagine şi o scaiă alfabetică a tuturor bólelor şi poveţelor, de carĭ se tractéză în op, în *numĕr cam de 2200.*

Avis pentru streinĭ. Odăi frumóse, bine aranjate, curate şi ieftine se pot închiria lunar la Villa Kertsch.

Societ. pentru fond de teatru român.

Programul festivităţilor

*arangiate cu ocasiunea adunărĭĭ generale a „**Societăţiĭ pentru fond de teatru român**“, ce se va ţiné în Abrud, Duminecă la 9 (22) Iulie a. c. şi dilele următóre.*

I. *Sâmbătă*, în 8 (21) Iulie. 1) Primirea óspeţilor în Zlatna, întîmpinarea în Bucium Cerbu şi încuartirarea lor. 2) Séra la órele 7: întrunire de cunoscinţă în grădina publică la „Erdős“.

II. *Duminecă*, în 9 (22) Iulie. 1) Participarea la serviciul divin în biserica gr. or. română din loc la órele $8^1/_2$. 2) După biserică la órele $10^1/_2$ Şedinţa I a adunării generale a „Societăţii“ pentru fond de teatru român, în biserica gr. or., după programul publicat de comitetul acestei societăţĭ. 3) La órele $1^1/_2$ după amiadĭ: „*Banchet*“ în sala otelului „Detunata“. — Biletele pentru banchet à 6 cor. se pot cumpăra în prăvălia d-lui Samuil David negustor în piaţă. 4) La órele 4 p. m.: „*Petrecere poporală*“ în grădina publică la „Incze“. Preţul întrării: de familiă 2 cor. şi de persónă 1 cor. Solvirile se fac la cassă.

III. *Lunĭ*, în 10 (23) Iulie. 1) La órele 9 a. m. Parastas pentru memoria membrilor rĕposaţĭ ai „Societăţii“, în biserica gr. or. română din loc. 2) La órele 10 a. m. după serviciul divin: Şedinţa a II a a adunării gen. a „Societăţii“ pentru fond de teatru român. 3) La órele 8 séra precis: „*Serată teatrală cu dans*“ în sala Otelului „Detunata“. *a)* Prolog de Ios. Vulcan. *b)* „Trei pălării de Damă“, comedie în trei acte, localisată de d-l Emil D. Fagure. După teatru dans.

Preţurile de întrare pentru Teatru şi Dans: Scaunele de lângă prosceniu de persónă 3 cor. Locul I de persónă 2 corónе. Locul II de persónă 1 cor. 60 b. Parterre 1 cor. Pentru orĭ şi ce informaţiunĭ, privitóre la petrecere şi teatru, a-se adresa d-lui Dr. Alexandru Borza, medic cercual (preşedintele secţii).

IV. *Marţĭ*, în 11 (24) Iulie. La órele 6 diminéţa: Escursiune la stânca „Detunata“. Plecarea se va face din Abrud.

V. *Miercurĭ* în 12 (25) Iulie şi în dilele următóre, arătându-se dorinţa, se fac escursiunĭ: 1) La minele dela Roşia-Montană. Insinuările se fac la parochul gr. cat. din Roşia-Mont. Ioan Maior. 2) Escursiune la Vidra, la Cataract, la Dealul melcilor antidiluvianĭ şi la casa lui Iancu, apoi la Albac şi la casa lui Horia. In fine. 3) La Gheţarul dela Scărişóra.

Pentru informaţiunĭ a se adresa parochului gr. or. din Abrudsat Iosif Gomboş. Anunţările pentru trăsurĭ dela Zlatna la Abrud, pentru încuartirare şi pentru participarea la banchet se fac la d-l Dr. Laurenţiu Pop advocat. Binevoitorii participanţĭ sunt îndeosebĭ rugaţĭ a face anunţările acestea cel mult până în 12 Iulie st. n., fiind-că la cas contrar vor întêmpina greutăţĭ cu acuirarea trăsurilor, respective participarea la banchet. Spre orientare: se aviséză On. public, că mai acomodat este a se face călĕtoria dela Alba-Iulia la Zlatna cu trenul dela órele 10 a. m. şi că preţul unei trăsurĭ tour şi retour din Zlatna la Abrud e 24 corónе, în fiă-care trăsură pot avé loc 4 persónе.

Corespondenţa „Gaz. Transilvaniei“.

In *Şimleul Silvaniei* s'a ţinut esamenul cu elevele şcólei de fetiţe a „Reuniunei femeilor române sĕlăgene“ în 24 Iunie n. c. Director al acestei şcóle este de 13 anĭ încóce d-l Andreiu *Cosma*, directorul băncii „Silvania“ şi sub conducerea înţeléptă a d-sale a prosperat an de an.

Esamenul s'a început la 3 óre p. m. şi s'a ţinut în frumósa şi împodobita biserică română gr. cat. Inainte de tóte s'a învocat darul Spiritului Sânt prin rugăciunea „Impĕrate ceresc“, după care d-l Cosma a deschis esamenul prin o vorbire fórte însufleţitóre şi frumósă, care a fost ascultată cu multă atenţiune de publicul numeros, care consta din inteligenţa din loc şi de pe la sate, precum şi popor în numĕr frumos.

S'a început esaminarea cu Religiunea de către Rvdss. Domn vicar Alimpiu Barbolovicĭ. Elevele au rĕspuns frumos, respicat, de-ţĭ era drag a-le asculta. Apoi s'au esaminat pe rênd din celelalte obiecte sub conducerea bravei şi harnicei învĕţătóre *Rea Silvia Langa.* Elevele au întrecut cu bunele lor rĕspunderĭ tóte aşteptările.

După terminarea esaminărei din singuraticele obiecte s'a cântat după fiă-care câte-o poesiă frumósă cu deosebire esaminarea din limba română ne-a pus în uimire pe toţĭ, mai ales în ce privesce unele declamaţiunĭ.

Din tóte s'a vĕdut, că d-şóra *Rea Silvia Langa* e o bravă învĕţătóre şi devotată carierei sale.

In fine d-l Cosma s'a adresat către părinţii elevelor şi în special către d-şóra învĕţătóre lăudându-i activitatea. Apoi s'au distribuit ca premii la eleve diferite cărţĭ mai ales de rugăciunĭ. Cu asta s'a încheiat.

Ardeleanul.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 13 Iunie. „La Roumanie“ află, că d-l G. G. *Cantacuzino* a fost primit de Majestatea Sa Regele în Sinaia. D-l Cantacuzino *a presentat Regelui dimisia cabinetului.*

Londra, 13 Iulie. Lord *Roberts* telegraféză din *Pretoria*, că Burii au îndreptat un atac vehement în contra flancului drept, *au ocupat Nitralsneck*, apoi tóte înălţimile strîmtorii de munte şi au vĕrsat plumbĭ ucidĕtorĭ asupra garnisónei englese. Nitralsneck e numai 18 chlm. departe de Pretoria. Lupta a durat întréga di. *Garnisóna a fost bătută* şi mare parte din ea *a cădut în captivitate la Burĭ. Burii au mai prins 90 Englesĭ.* Tot atuncĭ Burii au atacat avangardele englese la *Dordepoort.*

Londra, 13 Iulie. Situaţia e fórte gravă la Tien-Cin. Se anunţă din nou, că cei 3000 Ruşĭ, carĭ au plecat spre Peking, au fost total nimiciţĭ în 1 Iulie.

şi în fruntea căreia se afla neobositul protopop *I. Popasu*, se puse îndată pe lucru, deşi întrunirile ei erau împreunate cu multe greutăţĭ în timpul acela al legilor marţiale, care nu sufereau a-se aduna la un loc mai mult de 5 ómenĭ. Intrunirile acestea se făceau séu acasă la I. Popasu, séu la G. Bariţiŭ, séu la altul din membri comisiunei. (Va urma.)

Bunicul.

De Barbu Delavrancea.

Se scutură salcâmii ca o plóe de miresme.

Bunicul stă pe prispă. Se gândesce. La ce se gândesce? La nimic. Inumĕră florile carĭ cad; se uită în fundul grădinii; se scarpină în cap, şi ér înumĕră florile scuturate de o adiere căldicică şi mirositóre.

Pletele lui albe şi creţe par'că sunt nisce ciorchinĭ de florĭ albe; sprâncenele, mustăţile şi barba... peste tóte au nins anii mulţĭ şi grei.

Numai ochii bunicului au rĕmas ca odinióră: blândĭ şi mângăietorĭ.

Cine a trântit pórta?

— Credeam că s'a umflat vêntul... o, bată-vĕ norocul, cocoşeii moşului! dise bĕtrânul.

Un băetan ş'o fetiţă, roşii şi bucălai, sărutară mânile lui „tata moşu“.

— Tată moşule, dise fetiţa, de ce sbóră pasĕrile?

— Fiind-că au aripĭ, rĕspunse bĕtrânul, sorbind'o cu ochii.

— Păi raţele n'au aripĭ? De ce nu sbóră?

— Sbóră, dise băiatul, dér pe jos.

Bĕtrânul cuprinse într'o mână pe fată şi în cealaltă pe băiat.

— O, voinicii moşului, şoptì el şi zîmbì pe sub mustăţĭ, şi-i privì cu atâta dragoste, că ochii lui erau numai lumină şi bine-cuvêntare.

— Tată moşule, da cocorii un'se duc când se duc?

— In ţéra cocorilor.

— In ţéra cocorilor?

— Da.

— Da rĕndunelile un'se duc când se duc?

— In ţéra rĕndunelelor.

— In ţéra rĕndunelelor?

— Da.

— Tată moşule, aş vré sĕ-mĭ créscă şi mie aripĭ şi sĕ sbor sus, sus, sus de tot, până în slava ceriului, dise băiatul netedindu-i barba.

— Décă ţi-o cresce ţie aripĭ, dise tata, mie sĕ-mĭ prindĭ o presură şi un sticlete.

Da... hî... hî... poi ce fel... şi mie?

Fata se întristă.

Bĕtrânul o mângâe şi dise băiatului:

— Bine, se prindĭ şi pentru tine, se prindĭ şi pentru ea.

— Ţie douĕ şi mie douĕ... nu e aşa tată moşule?

— Firesce, tu douĕ, el douĕ, şi mie una.

— Vrei şi tu, tată moşule? Intrébă băiatul cu mândriă.

— Cum de nu... mie un scatiŭ.

Ce fericiţĭ sunt!

Băiatul a încălecat pe un genunchiŭ şi fata pe altul. Bunicul îi jócă. Copiiĭ bat din palme. Bunicul le cântă „mĕi cazace, căzăcele, ce caţĭ nóptea prin agrele...“.

O femeiă uscăţiva întră pe pórtă cu douĕ doniţĭ marĭ de apă. Copiiĭ tăcură din rîs şi bunicul din cântec.

E muma lor şi fata lui.

Cum îi vĕdù începù:

— I... tată, şi d-ta... ér îi rĕsgâi... o sĕ ţi-se sue în cap!

Bunicul ridicà mâna în sus, aducĕnd degetele ca un preot, care bine-cuvintéză şi dise prelung:

— Lăsaţĭ pe copii sĕ vină la mine!

— Biiine, tată, biiine... dér scii.... o bată-i focul de copii...

Femeia întrà în casă.

— Sĕ-i bată norocul şi sănĕtatea, şoptì moşul, ca şi cum ar fi mustrat pe cine-va, şi sărutà în crescetul capului şi pe unul şi pe altul.

Şi ér începù rîsul şi jocul şi cântecul.

Şi se ostenì bunicul, şi stătù din joc, ér copiiĭ începură sĕ-l mângâie.

Din vorbă în vorbă copiiĭ se făcură stăpânĭ pe obrajii bunicului.

Partea asta este a mea.

— Şi partea asta, a mea!

— Mustaţa asta este a mea.

— Şi asta, a mea!

Puterea învĕțăturei.

Ascultă, poporule românesc, istoria Cehilor și te vei încredința ce póte învĕțătura, silința și munca! — așa esclamă gazeta pentru popor „Deșteptarea“ din Cernăuțĭ, care în numĕrul sĕu dela 8 Iulie se ocupă la primul loc cu acésta temă de interes general.

Era un timp — ḑice ea — când poporul Cehilor ajunsese în starea nóstră, a Românilor asuprițĭ, de acuma. In lupta vieții, ciocnindu-se Cehii cu Germanii, pierdu-se mult, mai mult pe sute de părțĭ, decât noi Românii. Têrgurile lor au fost inundate de strĕinĭ mult mai dehai decât têrgurile Bucovinei, satele pe aceeașĭ urmă, diregătoriile, negoțul, meseriile, tot așa. Se părea, că poporul acela pășesce cu pașĭ repeḑĭ spre peire. Dușmanii lui începuse a-i cânta „aliluia“, așa cum au început dușmanii noștri a ne cânta nouĕ.

Când colo ce sĕ veḑĭ? Din mijlocul poporului ceh s'au ridicat deodată doi-trei bărbațĭ cu inimă. carĭ vĕḑênd prăpastia spre care se pornise neamul lor, șĭ-au înălțat glasul lor de mântuire spre mintea și inima fraților lor; li-au deschis ochii și i-au făcut a înțelege, că nu-i vreme de pierdut, căcĭ pustiirea și prăpădenia se apropie cu pașĭ uriașĭ. La auḑul acestui glas mântuitor, poporului ceh i-a picat ceța de pe ochĭ și ca printr'un farmec s'a deșteptat deodată din somnul sĕu de mórte, a privit în jur de sine și vĕḑêndu-se încălecat și amerințat, s'a pus pe lucru. Și a muncit amar și cu multă statornicia. A înțeles acest popor de cu bună vreme, că numai cartea și învĕțătura îl póte mântuì și întărì. Și înțelegênd acésta s'au pornit Cehii dela cel dintâiu până la cel din urmă pe calea culturei și în scurtă vreme au înaintat în mod de necreḑut. Așa de adâncĭ rădĕcinĭ a prins în ei încrederea isbândei viitóre, încât chiar servitorii cei mai de jos îșĭ trimeteau copiiĭ pe la școlĭ și-i susțineau cum putea. Și nu odată s'a întêmplat, că hargatul ceh dela un president strĕin de tribunal, dându-șĭ copilul la șcólă, l'a crescut și scos domn mare și devenind apoi acest copil president în looul fostului stăpân, l'a prefăcut și pe tatăl sĕu din servitor în domn al casei și om cu trecere între confrații sĕi. Și tot așa s'a întêmplat rênd pe rênd.

In modul acesta s'au cotorosit Cehii de veneticĭ, s'au făcut un popor puternic și consciut de vrednicia sa. Orașele pierdute, din nou le-au câștigat, negoțul din nou l'au apucat în mâna lor, meșteșugurile încă, diregĕtoriile pe aceeașĭ urmă. Scurt, Cehii s'au întărit fórte și astăḑĭ sunt un popor puternic și temut, póte cel mai temut din tótă împĕrăția.

Mai deunăḑĭ au sguduit parlamentul de lĭ-a mers vestea peste nouĕ mărĭ și nouĕ țĕrĭ. Astăḑĭ nimĕrui în lume nu-i trăsnesce prin cap sĕ le cânte „aliluia“ ca odinióră, căcĭ aḑĭ tótă lumea e încredințată, că Cehii sunt un neam mare, un neam tare, un neam cu frumos viitor în istoria popórelor.

Etă, fraților, ce póte învĕțătura. Pildă vie sĕ ne fie nouĕ Românilor poporul ceh din Bohemia. Și noi am pățit'o cum o pățise înainte de câțĭ-va anĭ Cehii. Și noi suntem încălecațĭ și copleșițĭ cum erau ei. Am pierdut moșie, am pierdut têrgurile, satele pe jumĕtate, țéra până la Prut cu desĕvêrșire și alte districte de dincóce de Prut ne sunt amerințate fórte. Diregĕtoriile, școlile cele mai marĭ, negoțul, meșteșugurile, tóte ale nóstre, tóte au trecut aprópe cu desĕvêrșire în mânĭ venetice. Sfatul școlar al țĕrii se află pe mânĭ strĕine, ba și dieta țĕrii tot strĕinii au împresurat'o. Deputații noștri, Dómne, chiar mulțĭ din ei, sunt aḑĭ pe partea strĕinilor. Și veneticii lovindu-ne peste față, au început a ne cânta „aliluia“. Clopotele peirei nóstre au început sĕ rĕsune de se cutremură tóte văile și toțĭ munții Bucovinei. Și în aceste timpurĭ grele, numai fórte puținĭ bărbațĭ dintre fruntașii noștri îșĭ ridică glasul lor, ca sĕ ne arate calea mântuirei.

Dómne, până când vom rĕmâné noi Românii în amorțire? Când óre vom înțelege cu toții, că trebue sĕ ne deșteptăm și noi odată din somnul morții, ce ne-a cuprins?

Poporule românesc! Lumineză-te și vei fi; lumineză-te și vei trăi din vécurĭ în vécurĭ, vei fi mare, vei fi puternic și vei fi temut de toțĭ dușmanii tĕi. Invĕțătura este puterea popórelor, învĕțătura e tăria lor, pe când lipsa de carte și întunerecul este mórtea și peirea popórelor din lume.

Fraților Românĭ! Drept pildă vrednică de urmat sĕ ne fie nouĕ poporul Cehilor. Nime din noi sĕ nu se tânguéscă din pricina sĕrăciei sale. Nime sĕ nu credă, că școla e menită numai pentru cei bogațĭ și numai pentru domnĭ. E bine, că mulțĭ dintre noi Românii au putere ca sĕ-șĭ susțină copiiĭ la școlă cu propria lor avere. Și e mare pĕcat, décă cei ce au puterea acésta, nu o folosesc cum trebue sĕ o folosésca. E pĕcat nespus de mare, când ómenii noștri cei bogațĭ nu vor sĕ-șĭ trimită copiiĭ pe la școlĭ. Dér nicĭ cei sĕracĭ nu-s scăpațĭ de pĕcatul acesta.... Atuncĭ va înceta și nevoia ómenilor noștri nevoeșĭ și multele suspine vor înceta și multe lacrimĭ se vor șterge.

Privițĭ de pildă la jidanĭ. Herșcu, care înainte de câțĭ-va anĭ vindea chibriturĭ și covrigĭ cu grițărașul, aḑĭ are un fecior advocat, altul adiunct și al treilea doftor. Aḑĭ Herșcu trăesce în ticnă pe lângă feciorii sĕi și bietul bogătan de odinióră Vasile a Ursului aḑĭ trebue sĕ-șĭ vêndă cea din urmă vacă spre a plătì o veche datoriă advocatului, feciorului lui Herșcu, pe care îl aducea de pomană de atâtea-orĭ dela Suceava în trăsura sa — bietul Vasile.

Etă ómenĭ bunĭ, ce póte învĕțătura. Decĭ nu stațĭ pe gândurĭ, ci trimitețĭ copiiĭ pe la școlĭ.... Luminați-vĕ și a nóstră va fi isbânda.

Insciințare.

„Reuniunea Femeilor Române din Brașov“ a înființat, după cum se scie, ***un Internat***, cu scop de-a instrui fetițe din clasa de mijloc a societății românescĭ în menajul casei, precum și în diferite lucrurĭ de mână, ce cad în sfera unei bune económe.

Reuniunea întreține și subvenționéză acest internat cu o sumă considerabilă, numai ca sĕ pótă primi fetițe cu taxa cât se póte de scăḑută.

In acest Internat se învață: *a*) a pregăti tot feiul de mâncărĭ; *b*) a spăla și a călca tot felul de albiturĭ; *c*) a croi și a cóse cu mașina tot felul de albiturĭ și vestminte; *d*) a cultiva legumĭ, și *e*) regulĭ hygienice.

Pentru completarea cunoscințelor câștigate în școlă, s'a întrodus și o școlă de repetiție prevĕḑută în legile statului pentru copile dela 12—15 anĭ.

In acéstă școlă se va propune: Limba română în 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Limba maghiară 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Limba germână 2 cursuri à 2 óre pe sĕptĕmână; Aritmetica 2 cursuri à 2 óre pe sĕptĕmână; Istoria și Geografia 2 cursurĭ à 2 óre pe sĕptĕmână; Istoria naturală și Fisica 2 cursurĭ à 1 óră pe sĕptĕmână; religia 2 cursurĭ à 1 óră pe sĕptĕmână; Desemnul 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână; Scrierea 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână; Cântărĭ 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână; Gimnastica 1 curs à 1 óră pe sĕptĕmână.

In acest „Internat“ se primesc fetițe române, carĭ vor fi absolvat cel puțin 3 (trei) clase primare și vor fi împlinit 12 anĭ.

De-órece prin reorganisarea cea nouă a instrucțiunei numĕrul órelor s'a înmulțit în mod considerabil, de aceea s'a statorit pentru completa întreținere și instrucțiune **taxa de 14 fl. pe lună**, plătită anticipativ.

Fetițe orfane și sĕrace pot fi primite gratuit în „Internat“.

Fetițe din Brașov, carĭ vor voi sĕ petrécă numai peste ḑi în „Internat“, plătesc pentru tótă instrucțiunea și pentru prând și ojină câte **10 fl. pe lună.**

De-órece numĕrul elevelor atât al celor cu plată, cât și al bursierelor este restrîns, de aceea se invită părinții și tutorii a se însinua, respective a înainta petițiunile înzestrate cu testimoniu de paupertate și cu actul de botez la subscrisa președintă **până în 20 August st. v.**

Primirea elevelor în „Internat“ se va face **dela 25 August încolo.**

La primire are sĕ aducă fie-care elevă albiturile și vestmintele necesare, precum și așternutul de pat.

In legătură cu acest „Internat“, Reuniunea în anii trecuțĭ a înființat și **un „Orfelinat“** pentru fetițe orfane și sĕrace dela 6—12 anĭ; aceste fetițe primesc întreținerea completă pe spesele reuniunei și sunt obligate a cerceta școlele române gr. or. din loc.

Petițiunile pentru primire sunt a se adresa **până în 20 August st. v.**

Informațiunĭ mai de-apróape se pot primi dela președinta reuniunii și dela actuarul acesteia.

Agnes Dușoiu, președintă. **Lazar Nastasi,** prof. gimn. și actuarul reuniunei.

Mulțămită publică.

Cristian, 29 Iunie 1900.

In numele comitetului parochial al bisericei gr. or. din Cristian, lângă Brașov, mĕ țin de sântă datorință a aduce pe acéstă cale cea mai profundă mulțămită M. On. d-l *Bucur Popoviciu*, comerciant în Hațeg, pentru marinimosul dar, care — ca fiiu eșit din acéstă comună și ajuns prin neobosita sa activitate la o posițiă socială distinsă, precum în trecut, așa și în presinte, aducêndu-șĭ cu plăcere aminte de comuna sa natală, — a dăruit pe séma școlei nóstre celei nouĕ suma de *60 cor.*

Când achităm pe acéstă cale primirea sumei donate, urăm d-lui comerciant donator, ca bunul Dumneḑeu sĕ lungéscă firul vieții sale încă mulțĭ anĭ fericițĭ, spre binele On. sale familii și a comunei nóstre bisericescĭ, din care a eșit.

Virgil Pop.
paroch și pres. comit. par.

Petrecerĭ.

Inteligența română din M.-Ludoș invită la petrecerea, ce o va arangia în 29 Iulie n. c. în pavilonul „Császár“ din M.-Ludoș. Venitul curat e destinat în favorul școlei gr. cat. locale. — Nic. Solomon președinte; Dr. Iuliu Popescu v.-președinte; Vas. Morariu notar; Dem. Ianchi cassar; Iacob Atiu controlor. M.-Ludoș, 12 Iulie 1900. — Intrarea: de persónă 2 coróne; de familiă 4 cor.; dela 3 membri în sus 6 coróne. Inceputul la 6 óre séra. Suprasolvirile și ofertele se primesc cu mulțămită, căreia i-se va da espresiune și pe calea publicității.

*

Inteligența română din Lăpușul-Unguresc și jur invită la petrecerea de vară, ce se va arangia Joi la 2 August n. c. în sala hotelului „Wurscher“ din Lăpușul-Unguresc.

Comitetul arangiator: Vasilie Muste protopop, președinte; I. Oltean preot, vicepreședinte; jur. Dr. Gavril Buzura v.-preș.; Dem. Dragoș preot, secretar I; jur. Dr. T. Dragoș secretar II; Vas. Filip preot, cassar; med. Dr. Victor Colceriu controlor I; Teofil G. Grigorescu învĕț. primar, controlor II. — Intrarea: de persónă 2 cor., de familiă 4 cor. Inceputul la 7 óre séra. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea școlei române locale. Suprasolvirĭ și oferte generóse se vor chita cu mulțămită pe cale diaristică. (In comitet se află 26 de studențĭ universitarĭ și teologĭ.)

Conservarea ouĕlor.

Spre a păstra ouĕle timp mai îndelungat în stare bună avem sĕ întrebuințăm un material de conservare, care nu strică gustul ouĕlor. Conservarea ouĕler e mai necesară în lunile de iérnă, când găinele ouĕ séu puțin, séu de loc. In timpul acesta sunt ouĕle mai scumpe, pentru aceea au económele cele bune a se îngriji, ca sĕ fie provĕḑute și iérna cu un numĕr îndestulitor de ouĕ.

Ouĕle sunt a se aduna mai cu sémă tómna, fiind-că găinele se nutresc în anotimpul acesta mai cu sémă cu grăunțe, care nutremênt nu conține atâta umeḑélă, ca vara ierburile diferite, ce mănâncă găinile, și fiind-că cocoșii se despart tómna de găinĭ, când apoi ouĕle nefiind fructifere, resistă mai ușor stricăciunei și descompunerei.

Ouĕle se mai conservă, décă le depunem în straturĭ în grăunțe, dér așa, ca sĕ nu atingă unul pe altul; orĭ că le așeḑăm pe scândurĭ orisontale găurite, în carĭ punem ouĕle fiă-care separat. In casul acesta avem sĕ le întórcem cam tot a 8-a ḑi, așa, ca odată sĕ fie vêrful de-asupra, ér după 8 ḑile punem partea têmpită sus. Cămara, unde se așeḑă ouĕle, are sĕ fie curată și bine aerisată.

Ouĕle se pot conserva și în cenușă, pleve, tĕrîțe de grăunțe și de ferĕstrău. Aicĭ avem înse sĕ fim cu băgare de sémă, ca materiile acestea sĕ fiă uscate, și ouĕle sĕ nu se atingă unul de altul. Ouĕle le pu-

---

La barbă se încurcà. Bunicul îi împăcà ḑicêndu-le:

— Pe din douĕ.

Și copiiĭ o și despicară, cam repede, că bĕtrânul strînse din ochĭ.

— Jumĕtate mie.

— Și jumĕtate mie.

Și după-ce o împărțiră frățesce, începù lauda.

Băiatul:

— Mustața mea e mai lungă.

Fata:

— Ba a mea e mai lungă!

Și băiatul întinse de-o mustață și fata de alta, ca *a lui*, ba *a ei*, sĕ fie mai lungă.

Pe bunic îl trecură lacrĕmile, dér tăcù și-i împăcà ḑicêndu-le:

— Amêndouĕ sunt d'o potrivă.

— Ș'a mea ș'a ei!

— Ș'a mea ș'a lui!

La obrajĭ cérta se aprinse mai tare.

— Partea mea e mai frumósă.

— Ba a mea, că e mai albă!

Bunicul zîmbì.

— Ba a mea, că e mai caldă!

— Ba a mea, că e mai dulce!

— Ba a mea, că nu e ca a ta!

— Ba a mea, că are un ochiu verde!

— Ba a mea, că are un ochiu și mai verde!

Bunicul abia se ținea de rîs.

— Ba a mea!

— Ba a mea!

Și băiatul înfuriindu-se trase o palmă în partea fetei.

Fata țipà, sărì de pe genunchiul bĕtrânului, se repeḑì, și trase o palmă în partea băiatului.

Băiatul cu lacrĕmile în ochĭ sărutà partea lui, și fata suspinând pe a ei.

Muma lor eșì pe ușe și întrebà restit:

— Ce e asta? Viermĭ neadormițĭ!

Obrajii bunicului erau roșii și caldĭ. Și surîḑênd fericit rĕspunse fie-sei:

— Lăsațĭ pe copii sĕ vină la mine!

. . . .

tem conserva și prin ungerea lor cu slănină séu oleu, în care cas tot după două lunĭ sunt a se unge din nou. Prin ungerea ouĕlor cu oleu séu slănină ele pot căpĕta însĕ un gust de rincedélă, de aceea procedura acésta nu prea este de recomandat. In urmă se pot conserva și în apă sărată mestecată cu puţină tămâiă, lăsându-le vre-o câte-va óre în apa acésta, ér după aceea așeḑându-le în tărîţe.

Procedurile acestea au scopul, ca sĕ astupăm găurile din cojĭ și așa sĕ împedecăm întrarea aerului în partea dinăuntru a oului.

Reghianul

POVEŢE.

Cultura ciupercilor. Pentru mulţĭ ciupercile sunt o plăcere. Ele se cultivă fórte bine în pivniţă, făcênd la o depărtare de o jumĕtate de stânjen de zid, și în locul cel mai uscat, un rĕzor de o palmă înălţime, cu 9 părţĭ băligar de cal și o parte de gunoiu de porumbei; terminând acésta, se sădesce pe rĕzor în depărtare mare, câte-va ciupercĭ scóse cu pământul pe rădĕcinĭ; se presară apoi peste tot pămênt bun de grădină în grosime ca de trei degete și se udă rĕzorul cu apă stătută câte-va ḑile. Din acéstă composiţiă rĕsar ciupercĭ și nesădind altele, însĕ ele contribue la o recoltă mai repede și mai mare; urmând astfel are cine-va ciupercĭ mulţĭ anĭ neîntrerupt, fără altă ostenélă, decât udând odată pe sĕptĕmână rĕzorul cu apă căldișóră.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Wang-hai-tsi cătră Li-hung-Ciang.

Alcătuitorul societăţei „Boxerilor“ este un Chinez fórte învĕţat cu numele Wang-hai-tsi. Acesta a fost pe la școlile cele mai înalte din Europa și cunósce împrejurările din părţile acestea. In loc sĕ se însufleţéscă de cultura europénă, el s'a umplut de desgust și o ură neîmpăcată s'a aprins în sufletul sĕu contra Europenilor. A înfiinţat societatea Boxerilor și étă, că ura propovĕduită de el, astăḑĭ se preface în fapte.

Ḑilele trecute a trimes Wang-hai-tsi o scrisóre lungă cătră Li-hung-Ciang, vice-regele din Tung lângă Peking. In acéstă scrisóre arată pricina rĕscólei Boxerilor. El spune, că Europenii vênéză numai banul, pentru care sunt în stare sĕ facă ce nicĭ prin minte nu-ţĭ plesnesce. Zugrăvindu-i apoi pe Europenĭ așa cum i-a înţeles, étă cum urméză Wang-hai-tsi în scrisórea sa: „Mi-se sbate rușinea în faţă, când mĕ cuget la împrejurările din Europa. Acolo ómenii se certă între-olaltă și se sapă făţiș și pe furiș. Nu afli nicĭ pe unul, care nu l'ar pismuì pe fratele sĕu pentru lumina sórelui. Pe noi însĕ cu toţii ne despreţuesc și în contra nóstră cu toţii sunt una. Pămêntul ţĕrii lor e prea îngust. Unde sĕ trăéscă mulţimea lor? Marfa lor e multă din cale-afară. Cui sĕ o vêndă? — Vedĭ Dómne ei vor sĕ ne cultiveze, sĕ ne deștepte. De aceea ne osîndesc sĕ ne desbărăm de firea nóstră proprie. In loc sĕ ne lase în pace, ca sĕ ne mângăiem la audul cuvintelor sfinte ale luì Confucius, ei ne îndésă arma în mână și nu spre folosul nostru, ci spre al lor folos.

De ne împotrivim: mii de puscĭ ucigașe ameninţă piepturile nóstre pacînice. De nu voim sĕ le cumpĕrăm marfa, tot așa...

Cea mai mare primejdiă îl ameninţă pe acel popor, care se desparte de-odată, printr'o săritură necugetată, de trecutul sĕu.... Astăḑĭ șerpuesc căile ferate prin ţéra nóstră. Mulţĭ Chinezĭ se clatină acuma ca trestia în credinţa lor strămoșéscă și un duh strĕin de neamul nostru sgudue zidirele vieţii nóstre naţionale.... Sĕ o păţim póte și noi ca vecinii Iaponesĭ, carĭ din popor voinic ce erau odată, s'au făcut lepădătura corupţiei europene și nu mai voesc sĕ rĕmână „Asiaţĭ“, ér Europenĭ nu sunt în stare a se face? Cei mai de sémă bĕrbaţĭ ai noștri se vor preface în hoiturĭ înveninate cu veninul așa ḑisei culturĭ europene; copilele nóstre vor cădé pradă nesăţioșilor barbarĭ. Numai o singură scăpare ni-a mai rĕmas: In contra puterii sĕ ne apĕrăm cu puterea!

Voim sĕ scăpăm de volnicia strĕinilor. Voim sĕ recâștigăm viaţa nóstră proprie și sĕ apĕrăm de păugărire credinţa nóstră și moșia nóstră.

Décă vom aprinde urgia poporului, veneticii vor trebui sĕ-șĭ ia catrafusele. Ceea ce-a cutezat o mână de ómenĭ în Africa de médă-ḑi (Burii), sĕ n'o cutezăm óre și noi, 360 milióne de locuitorĭ din buricul pămêntului? Nu facem alta, decât sĕ ne apĕrăm de veneticii, carĭ ne-au încălecat și ne asupresc“. — Așa scrie conducĕtorul celor rĕsculaţĭ.

*

Frigul și viaţa.

Esperienţele au dovedit, că viaţa póte fi păstrată, chiar în luptă cu frigul cel mai mare. S'a dovedit, că nu frigul, ci ghiaţa e vĕtĕmătóre. In apă răcită până la 4 grade și jumĕtate sub zero, dér oprită de a îngheţa, lipitorile trăesc fără a suferi ceva, dér îndată-ce apa îngheţată în afară și de bună sémă și în lăuntrul organismului, lipitorile piereau. Apa din celule îngheţându-se, distruge structura celulei și din pricina acesteia animalele. Ar fi rĕu de animale, décă sângele ar îngheţa mult mai greu, din pricină, că el e o soluţie de albumină.

Kochs a ţinut un ou timp de trei césurĭ la 10 grade sub zero în apă. Firesce apa îngheţase cu desĕvêrșire, dér albușul și gălbinușul erau tot neîngheţate. După 10 césurĭ, când temperatura se coborîse de 16 grade, apa se făcuse sloiŭ și oul era în mijloc. Și acum albușul și gălbenușul nu erau încă de tot solide, cu lupa se vedeau ace de ghiaţă, dér aceste ace înnotau în o materiă licidă.

Din esperienţele făcute cu animale supuse la frig mare, s'a vĕḑut, că décă nu apucă a îngheţa tótă apa din ele, tot mai pot fi aduse la viaţă. Si apărarea în potriva îngheţărei e faptul, că prin îngheţarea unei părţĭ din apa din organism, se face mai concentrată soluţia de sărurĭ și albumină și decĭ și mai grea îngheţarea ei.

Mai multă primejdiă le aduce animalelor astfel îngheţate o încăldire prea repede. Cu microscopul se póte vedé cum acele de ghiaţă se prefac în picăturĭ de apă și aduc mórtea. Décă se desghiaţă încet, animalul póte sĕ scape cu viaţă. De aicĭ se vede, că décă voim sĕ aducem la viaţă pe îngheţaţĭ, trebue sĕ nu-i ducem într'o casă caldă.

Acest lucru îl sciu grădinarii, carĭ se tem mai mult de desgheţarea prea repede a plantelor, decât de frig.

In unele împrejurărĭ pot fi înviate animale, carĭ au stat multe lunĭ îngheţate și ca mórte.

De altfel nicĭ animalele, carĭ dorm iérna, nicĭ insectele sub formă de crisalide, nu mânâncă nimica și stau ca mórte timp îndelungat.

*

O jumĕtate de milion francĭ pentru o haină.

Bogatele dame englese, deși nu prea sunt renumite în privinţa gustului toaletelor lor, sunt însĕ la tótă întêmplarea cele mai luxóse și mai risipitóre în privinţa hainelor. La un bal mascat, de esemplu, ce s'a dat anul trecut la New-York, o damă s'a presentat în costum confecţionat din bancnote. Costumul a costat 40,000 francĭ. Astă-iérnă mrs. Lelia Vallace purta în Cicago o haină de bal, care era împodobită bogat cu dantele de Bruxella, al căror preţ era 200,000 francĭ. Le-a întrecut însĕ pe tóte o damă americană, al cerea nume e încă necunoscut publicului. Acéstă șĭ-a comandat o haină la un croitor de frunte din Paris, care va avé sĕ constea din fire de aur împodobite cu pietrii scumpe. Croitorul la care s'a făcut comanda lucréză în companiă cu un giuvaergiu la împodobirea hainei. Rochia o ţes din fire de aur admirabil de subţirĭ, astfel, că rochia va fi cu totul flexibilă și ușóră. Mânecile blusei sunt făcute numai din mărgăritare veritabile cusute la olaltă; dinainte, cât ţine peptul, un șir de diamante și smaragde. Nicĭ după cele mai minuţióse urmărĭ nu s'a putut afla până acum, pentru cine se gătesce acéstă haină. Croitorul, care a fost visitat de mulţĭ colegĭ de modă ai sĕi, numai surîde și ascultă, dér nu rĕspunde nimic. De-altmintrelea orĭ cărei dame îi stă în voiă de a-șĭ comanda o asemenea haină, care costă *numai o jumĕtate de milion de francĭ*. Poftiţĭ, dómnelor, și comandaţĭ și d-vóstrĕ!

*

Códa Chinezilor.

Obiceiul de a se rade pe cap și a-șĭ lăsa numai în vêrful lui o códă nu e așa de vechiŭ în China cum s'ar puté crede: abia duréză de două vécurĭ! Mangiurii cucerind China au impus acest port mangiuresc. In 1627 au impus obiceiul în peninsula Liaotung tuturor locuitorilor, ameninţând cu mórte pe cei carĭ n'ar purta códă. In China propriu ḑisă domnia Mangiurilor (Tătarilor) se socotesce de pe la 1644, după sinuciderea celui din urmă împĕrat din dinastia Ming. Cucerirea s'a făcut însĕ încet și abia la 1650 căḑù Cantonul în mânile noilor stăpânĭ. Pe lângă pedepse mai lucrară și rĕsplăţile bănescĭ ce se dădeau celor carĭ purtau códa. La început darul era mare, dér încet încet ajunse a fi numai un ou de găină. Pe lângă astea la esamenele de mandarinat reușiau numai tinerii cu códă. Din vreme în vreme guvernul cel nou mai tăia capul vre-unui învĕţat, care nu voia sĕ se supună modei celei nouă.

Așa-dér códa e semn de supunere. Numai în două provincii, Kuangtung și Fokien, și acuma pórtă códa învălătucită și ascunsă sub un turban; acestea sunt provinciile, carĭ s'au împotrivit mai mult Tătarilor. La vremĭ de rĕscólă, pe dată îșĭ lasă se le crescă pĕrul și îșĭ taie códa, de aceea se vorbesce de rĕsvrătitorĭ cu pĕrul mare. Inainte de cucerirea tătăréscă îșĭ purtau Chinezii pĕrul ca și Coreenii acuma, adecă îl lăsau sĕ créscă firesc peste tot și îl strîngeau numai într'un fel de moţoc în vêrful capului. Astăḑĭ meseria de bărbier e fórte bănósă în China, de-órece fie-care Chinez se rade pe cap de câte-va orĭ pe sĕptĕmână.

POSTA REDACŢIUNEI.

Dela Corunca. Décă s'a publicat în „Tel. Rom.“ e de prisos a se mai publica și in alte diare. Și apoi pentru ce n'ai curajul a-ţĭ descoperi numele?

Prognosa timpului.

(După călindarul căpit. Spăriosu.)

Sĕptĕmâna din **15—21 Iulie**: ploios în 16, 17 și 18.

Sĕptĕmâna din **22—28 Iulie**: ploios în 23, 24 și 25; schimbăcios 26 și 27; ér 28 vênturos.

Călendarul sĕptĕmânei.

IULIE. are 31 ḑile. CUPTOR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	2 † Vest. Preacurat.	15 † Impărţ. aps.
Lunĭ	3 Mart. Iacint	16 Maria
Marţĭ	4 P. Andrei Critean	17 Alexie
Merc.	5 P. Atanas. și Ant.	18 Fridrich
Joi.	6 C. p. Sisoie cel m.	19 Aurelia
Viner	7 C. p. Toma și Aca.	20 Prof. Ilie
Sâm.	8 † S. m. Procopiu	21 Prof. Daniel

Cursul pieţei Brașov.

Din 14 Iulie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.10	Vênd.	19.20
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.90
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.20	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Preţurile cerealelor din piaţa Brașov.

Din 13 Iulie 1900.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fi.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	20
„	Grâu mijlociu . . .	10	80
„	Grâu mai slab . . .	10	60
„	Grâu amestecat . .	9	—
„	Sécară frumósă. . .	7	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	6	60
„	Orz frumos	7	—
„	Orz mijlociu. . . .	6	60
„	Ovĕs frumos. . . .	5	20
„	Ovĕs mijlociu . . .	4	80
„	Cucuruz	9	—
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	12	40
„	Linte	18	—
„	Fasole	10	20
„	Sĕmênţă de in . . .	25	—
„	Sĕmênţă de cânepă .	9	40
„	Cartofĭ.	3	60
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	88
„	Carne de porc . . .	—	96
„	Carne de berbece. .	—	64
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt .	50	—
„	Sĕu de vită topit . .	72	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Iulie 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.50
Renta de coróne ung. 4%	91.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	120.25
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	99.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	90.50
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	93.—
Impr. ung. cu premii	158.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	138.75
Renta de argint austr.	97.75
Renta de hârtie austr.	97.35
Renta de aur austr.	115.40
Losurĭ din 1860.	134.25
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	17.16
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	695.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	674.50
Napoleondorĭ	19.30
Mărcĭ imperiale	118.60
London vista.	242.35
Paris vista	96.47½
Rente de coróne austr. 4% . . .	97.10
Note italiene	90.65

Tĕrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 10 Iulie n. de 43,757 capete, la 11 Iulie n. au întrat 434 capete și au eșit 470 capete, rĕmânênd la 12 Iulie n. un numĕr de 43,721 capete.

Se notéză marfa **unguréscă**: veche grea dela 89—90 fil. marfă unguréscă tînĕră grea dela 94—95 fil. de mijloc dela 93—94 fil. ușóră dela 93—94 fil. — **Sĕrbéscă**: grea 94—95 fil., de mijloc 93—94 fil., ușóră: 92—93 fil. kilogram.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***

Redactor responsabil: ***Gregoriu Maior.***

Reflectanții, carĭ au servit deja la poliție séu la genparmărie, mai departe, carĭ posed cunoscințele militare și documenteză cum că au servit în armata comună ces. și reg. séu la miliția reg. maghiară (honv.) cu rangul de oficer séu subofițer, se vor lua cu deosebire în considerare.

Angajarea este de-ocamdată pe un an, și devine definitivă numai după espirarea anului acestuia, documentând aptitudinea în serviciul prescris.

Rugările reflectanților, carĭ au de a fi bine instruate, sunt de a se înmanua până **în 24 Iulie a. c. la 12 a. m.** magistratului orășenesc.

In fine se aduce spre cunoscință, că sublocotenentul poliției, este îndatorat de a-șĭ procura uniforma pe spesele sale proprii — ne primind paușal pentru uniformă.

Brașov, în 7 Iulie 1900.

1015,2—2 *Magistratul orășenesc.*

Nr. 3159—1900

PUBLICAȚIUNE.

Conform ordinului magistratual Nr. 9248 se aduce prin acésta la cunoscință publică, că în decursul exercițiilor de pușcat, care se vor efectua pe locul de sub Ștejerișul mare pe livădile Cărstianului, **se interdice umblarea pe numitul loc,** în decursul acestora.

Spre orientare se va ridica la casa de pușcat un steag roșu.

Brașov, în 28 Iunie 1900.

1014,2—3. **Căpitănatul orășenesc.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.